KULTÚRNO-SPOLOČENSKÝ ČASOPIS

ŽIVOT

PL ISSN 0514-0188

2025
JANUÁR/
STYCZEŃ

Č. 1 (798)/roč. 67
Cena 6,00 zł (8% VAT)

KRAJANSKÉ STRETNUTIA

eprasa.pl 64f209eb16

V JANUÁROVOM ČÍSLE NÁJDETE:

4 Aj malá podpora môže mať veľký dosah

5 Medovníky pre krajanov v Krempachoch

6-7 Tvorivé dielne v Slovenskom dome v Podvlku s mikulášskou nádielkou

Na Orave v Podvlku sa deti zúčastňujú tvorivých dielní, ktoré majú rôznorodé zameranie a týmto umožňujú účastníkom rozvíjať svoje zručnosti a znalosti, čo je pre nich prospešné aj v ich školskej dochádzke. Počas decembrových dielní neobišiel účastníkov so svojou nádielkou Mikuláš.

8-9 Rozlúčka so starým rokom v Kacvíne

Koncom každého kalendárneho roku Slovenský dom v Kacvíne už tradične ožíva slovenským slovom, hudbou, vôňami chutných jedál, zvukmi lámaných oplátok i želaniami kĺzajúcimi sa po stovkách pier, odkiaľ sa vo forme neviditeľných túžob rozlievajú po priestore a vytvárajú v dušiach prítomných príjemné pocity. Vďaka tomu sa vytvára pocit generačnej spolupatričnosti a odovzdávania odkazu predkov.

10 Horčičné zrnko

11 Kultúrne dianie v Jurgove

12-15 Pripomenieme si v roku 2025 I.

16-17 Krátko z Oravy a Spiša

18-19 Novoročné stretnutie v Krempachoch

20 Slovenská kapustnica v Krakove

21 V duchu vyšnolapšanských tradícií

22-23 Vianočno-novoročné koledovanie v Novej Belej

V Novej Belej je koledníckа tradícia ešte stále živá a „šopkári“ navštevujú novobeľské domácnosti od štedrého večera až po nový rok. Na tieto tradície nadväzuje FS Spiš, ktorý usporiadal už tretí ročník Vianočno-novoročného koledovania, v rámci ktorého môžu koledníckе skupiny ukázať publiku svoje programy. V tomto roku sa na javisku Centra slovenskej kultúry predstavili koledníci zo Spišskej Starej Vsi, Vyšných Lápš a tri generácie „šopkárov“ z Novej Belej.

24-25 Z diania na Slovensku

26-27 Poviedka na voľnú chvíľu

28 Aktivity Slovenského inštitútu vo Varšave

29 Zo zápisníka včelára – január

Na obálke: Deti z Kacvína počas krajanského stretnutia. Foto: M. Majeriková-Molitoris. Grafická úprava: E. Koziołová.

eprasa.pl 64f209eb16

TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE
SPOLOK SLOVÁKOV V POĽSKU

pozýva na / zaprasza na

FAŠIANGY – OSTATKI

Krempachy 22.–23.02.2025

Kultúrny dom / Dom kultury

22. február (sobota) o 18:00 hod.

Vystúpenia sólových spevákov, inštrumentalistov, speváckych skupín a ľudových hudieb zo Spiša

23. február (nedeľa) o 14:00 hod.

Vystúpenie folklórnej skupiny Podšíp a detskej folklórnej skupiny Mrvenička zo Stankovian (Slovensko)

Vystúpenia krajanských folklórnych súborov a skupín

Vystúpenia sólových spevákov, inštrumentalistov, speváckych skupín a ľudových hudieb z Oravy

---

22 lutego (sobota) o godz. 18:00

Występy solistów, instrumentalistów, grup śpiewaczych oraz kapel ludowych ze Spisza

23 lutego (niedziela) o godz. 14:00

Występ grupy folklorystycznej Podšíp oraz dziecięcej grupy folklorystycznej Mrvenička ze Stankovian (Słowacja)

Występy krajańskich zespołów i grup folklorystycznych

Występy solistów, instrumentalistów, grup śpiewaczych oraz kapel ludowych z Orawy

S finančnou podporou
ÚRADU PRE SLOVÁKOV ŽIJÚCICH V ZAHRANIČÍ
SLOVENSKÝ INŠTITÚT VO VARŠAVE
CENTRUM SLOVENSKEJ KULTÚRY NOVÁ BELA

Prihlášku si môžete stiahnuť tu:
Tutaj możesz pobrać
Formularz zgłoszeniowy:

Mediálny patronát / Patronat medialny ŽIVOT

Zrealizowano przy wsparciu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

Aj malá podpora
môže mať veľký dosah

autor | Milica Majeriková-Molitoris

Začiatok nového kalendárneho roka je spojený okrem iného aj s blížiacim sa termínom na podávanie daňových priznaní, pričom v tomto roku je v Poľsku potrebné ich podať do 30. apríla. V súvislosti s tým sa môžete rozhodnúť, ako naložíte s 1,5% vašej dane, ktorými môžete podporiť vybrané neziskové organizácie, nadácie či inštitúcie. Medzi ne patrí aj náš Spolok Slovákov v Poľsku.

Prečo je to dôležité?

Prispením 1,5% z dane sa môžete zapojiť do rozvoja slovenskej komunity v Poľsku a podporiť:

- projekty slovenskej menšiny zamerané na zachovanie, udržiavanie a rozvoj slovenského jazyka a slovenskej identity,
- činnosť slovenských domov a klubovní,
- činnosť miestnych skupín Spolku Slovákov v Poľsku,
- činnosť slovenských umeleckých zoskupení, napr. dychoviek, folklórnych súborov, ľudových hudieb a i.,
- výučbu slovenského jazyka v Poľsku,
- výučbu hry na hudobné nástroje, tanečné kurzy, školenia a iné tvorivé aktivity,
- udržiavanie tradičných remesiel,
- činnosť slovenských galérií a knižníc v Poľsku,
- vydávanie jediného slovenského mesačníka v Poľsku Život,
- vydávanie jedinej vedeckej ročenky v slovenskom jazyku Almanach Slováci v Poľsku,
- organizáciu kultúrnospoločenských podujatí ako Fašiangy-Ostatki, Dni slovenskej kultúry, Národný výstup na Babiu horu a i.
- organizáciu súťaží pre slovenské deti a mládež: Prednes slovenskej poézie a prózy, Poznaj Slovensko – vlasť svojich predkov, Výtvarná súťaž Ludwika Korkoša a i.
- budovanie slovenskej infraštruktúry – slovenských domov a pamätných miest,
- zvýšenie povedomia o Slovákoch v Poľsku.

Ako to funguje?

Ak sa rozhodnete dať 1,5% z vašej dane Spolku Slovákov v Poľsku, musíte postupovať podľa niekoľkých jednoduchých krokov:

1. na daňovom priznaní v kolónke K uveďte číslo **KRS 0000254010** a **príslušnú sumu**,
2. na daňovom priznaní v kolónke L uveďte názov a adresu našej organizácie **Towarzystwo Słowaków w Polsce**, **ul. św. Filipa 7, 31-150 Kraków** a zaškrtnite vyjadrenie **súhlasu**,
3. po vyplnení tlačiva ho odovzdajte na príslušný daňový úrad a v prípade, že podávate elektronicky, zadajte vyššie uvedené údaje priamo do systému,
4. po podaní daňového priznania môžete sledovať, ako vaša podpora pomáha, napríklad aj na stránkach nášho časopisu Život.

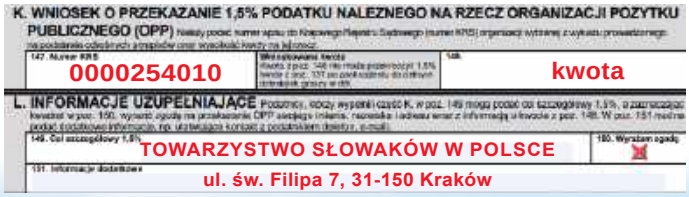
K. WNIOSEK O PRZEKAZANIE 1,5% PODATKU NALEŻNEGO NA RZECZ ORGANIZACJI POŻYTKU PUBLICZNEGO (OPP)
0000254010
kwota
L. INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE
TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE
ul. św. Filipa 7, 31-150 Kraków

Nezabúdajte, že aj malý príspevok môže mať veľký dosah. Podporte Spolok Slovákov v Poľsku a tým aj sami seba, regionálnu kultúru, našu činnosť a naše spoločné úsilie, aby Slováci a slovenčina v Poľsku pretrvala aj naďalej! ■

Medovníky pre krajanov v Krempachoch

autor | Agáta Jendžejčíková
foto | Monika Pacigová

Medovníky sú symbolom vianočného obdobia. Pripravujú ich gazdinky v rozličných podobách a tvaroch. Sú to tradičné koláčiky, ktoré skrášľujú stoly našich domácností a v mnohých z nich sa pred Vianocami pečú a zdobia. Miestna skupina Spolku Slovákov v Krempachoch už tradične pozvala deti i mládež na spoločné zdobenie medovníkov do miestnej klubovne.

Pred Vianocami, v tretiu decembrovú sobotu, sa stretli v klubovni deti, mládež a dospelí. Šikovné krajanky napiekli vo svojích domácnostiach veľký počet medovníkov a doniesli ich so sebou. Pripravili aj polevu na zdobenie a všetky potrebné veci. Prítomné deti od najmladších až po najstarších sa usadili za pripravené stoly a výpočuli si podrobné informácie ako sa bude pracovať, aké hygienické pravidlá musia dodržiavať pri výzdobe. Dozvedeli sa aj o tom, ako zdobiť jednotlivé medovníky. Potom postupne krajanky rozdávali deťom medovníky a začalo so zdobením. Vládla pritom veselá nálada. Prítomní sa rozprávali, ale keď sa začalo so zdobením sústredili sa na prácu. Každý sa snažil, aby medovníky spod jeho ruky vyzerali pekne. Spolu ruka v ruke zdobili mladší i starší a spolu s nimi i krajanky. Táto viacgeneračná spolupráca bola zaujímavá aj tým, že starší rozprávali mladším o zvykoch v minulosti, rozličných udalostiach a zasa mladší obohatili prítomných svojími postrehmi zo svojích domácností a o zvykoch, ktoré v nich pri príležitosti Vianoc a nového roka tradujú. Nezriedka to boli celkom zaujímavé konverzácie. Neobišli sa pri práci bez spievania slovenských ľudových pesničiek a vianočných piesní, čo prispelo k príjemnej atmosfére celého pracovného stretnutia. Nechybal medzi nimi aj učiteľ slovenského jazyka Marek Bryja.

Hlavnou myšlienkou akcie je zachovať tradíciu výzdoby medovníkov, vytvoriť priestor, kde sa tradujú slovenské ľudové pesničky, utužujú sa vzájomné vzťahy, deti aktívne trávia voľný čas a nastáva medzigeneračná výmena skúseností. Keďže sa blížili vianočné sviatky, členovia Miestnej skupiny Spolku Slovákov v Krempachoch sa rozhodli, že pekne vyzdobené medovníky krásne zabalia a spolu so želaniami poputujú do domácností starších i osamelých krajanov. S radosťou sa na tom podieľali krajanské deti a mládež i ďalší členovia miestnej skupiny, ktorým patrí poďakovanie za krásne podujatie i výborný príklad medzigeneračnej solidarity. Zároveň týmto vedú mladších k tomu, aby niesli pomoc a podporu slabším a potrebujúcim obyvateľom obce.

Samozrejme všetci prítomní v klubovni si tiež odniesli krásne zdobené medovníky do svojich domácností, kde mohli nimi ponuknúť aj ďalších členov rodiny. Deti a mládež pracovne a veselo strávili čas a naučili sa, že spolu dokážu priniesť radosť ďalším ľuďom. ■

eprasa.pl 64f209eb16

Tvorivé dielne v Slovenskom dome v Podvlku

s mikulášskou nádielkou

autor | Agáta Jendžejčíková
foto | Božena Bryjová

V priebehu decembra sa v Slovenskom dome v Podvlku konali tvorivé dielne rozličného druhu a zamerania. Deti majú radi rôznorodosť a pripravená ponuka sa im veľmi páčila. Bolo to zvláštne obdobie, keďže sa blížili Vianoce a spolu s nimi aj rodinné stretnutia. Deti vyčkávali na Mikuláša a darčeky od neho, o ktorých mu i viacerí napísali v listoch, kde ozrejmili svoje očakávania. V priestoroch Slovenského domu bolo i rušno i veselo.

Na začiatku decembra sa účastníci dielní pustili do tvorby rozličných vianočných ozdôb. Pripravili si z pestrofarebnej vlny stromčeky namotané na papierové podklady. Tieto ľahké ozdoby si mohli zavesiť na stromček doma alebo vyzdobiť nimi okno či písací stôl. Niektorí kreslili obrázky s vianočnou tematikou pre svojich blízkych, ktorých chceli takto pozdraviť. Iní sa zasa pustili do výzdoby síce umelého ale stromčeka v klubovni Slovenského domu. Dokonca sa niektorí sami zamotali do reťazí namiesto nimi vyzdobiť stromček. Bolo pri tom veľa radosti a smiechu. Každý sa snažil prispieť ku skrášleniu stromčeka a zavesil naň nejakú ozdobu. Vďaka tomu už bolo cítiť čaro blížiacich sa Vianoc. Okrem výzdoby k vianočnému obdobiu patria aj koláčiky. Aj v tomto smere deti nezaháľali a spoločnými silami napiekli koláčiky v tvare stromčekov, hviezdičiek, anjelikov, zvončekov a ďalších. Najskôr podľa návodu a nápovede vedúcej Boženy Bryjovej pripravili cesto, vyvaľkali ho a pustili sa do vyrezávania koláčikov rozličných tvarov. Pekne ich potom poukladali na plech a vedúca im pomáhala pri vkladaní do rúry, aby sa nepopálili. Netrpezlivo čakali a pozorovali cez sklo ako sa koláčiky pečú. Pekné ružovkasté koláčiky sa vyložili na ta-

eprasa.pl 64f209eb16

niere, aby vychladili. Potom ich už len oprášili práškovým cukrom a boli pripravené na schrumkanie. Deti mali s tým veľa radosti a pochutili si na nich. Vôňa pečených koláčikov sa milo šírila z priestorov Slovenského domu, keď pre deti prichádzali rodičia, lebo aj oni sa mohli ponúknuť a pocítiť čaro blížiacich sa Vianoc.

V nasledujúcich dňoch boli pre deti pripravené hry a zábavy, spievanie vianočných piesní a počúvanie rozprávok. Rozptýlenie po celom týždni v škole im dobre padlo. Spolu s Tatianou riešili hádanky a spievali ľudové pesničky, ba naučili sa aj nové. Rozprávali sa o zvykoch, ktoré poznajú v spojení s vianočným obdobím. Každý si na nejaké spomenul, ktoré majú vo svojich domácnostiach. Predbiehali sa v tom, aké poznajú vinše a ich recitovali. V tejto veľkej zaneprázdnenosti zrazu ktosi začul nejaký buchot a viacerí sa išli pozrieť čo sa deje. A za dverami našli mikulášsku nádielku. A to bolo radosti a veselost! Zabehli za vedúcou, že asi zrejme bol v Slovenskom dome Mikuláš, no asi nemal veľa času, tak len nechal vrece s darčekmi a išiel ďalej potešiť ďalšie čakajúce na nádielku deti. Každý účastník dielní mal svoj balíček a hneď sa aj väčšina deti pustila prezerať, čo im Mikuláš doniesol. Niektorí aj hneď ochutnali svoju nádielku. Medzi deťmi vládla výborná nálada a konštatovali, že to boli najkrajšie tvorivé dielne v priebehu roka. S nadšením odchádzali domov a ukazovali svoje darčeky aj rodičom. Boli to posledné aktivity na záver starého roka a účastníci sa tešili na ďalšie spoločné stretnutia už v novom roku, ktorý bol čoraz bližšie.

V priebehu celého roka sa konali v Slovenskom dome v Podvlku aktivity pre deti. Vedúca Božena Bryjová sa snažila, aby sa striedali rozličné tvorivé úlohy, zapájala deti aj do súťaží, pripravovala hry vonku, umožňovala deťom prejaviť sa aj v kulinárskej oblasti pri príprave šalátov, obložených chlebíčkov či pečení koláčikov. Časť z týchto aktivít bola možná vďaka získanej grantovej podpore z Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Rodičia taktiež ocenili možnosť posielať svoje deti na tvorivé dielne a ďalšie aktivity do Slovenského domu v Podvlku, kde bolo o rozptýlenie pre deti vo voľnom čase postarané. V spoločnosti svojich vrstovníkov tam užitočne a veselo trávili čas, čomu sú radi. Ďakujú Pani Boženke za trpezlivosť, starostlivosť, ústretovosť voči deťom a pekný program, na ktorý sa deti vždy tešia. Výsledky svojich aktivít donášajú domov a oboznamujú s nimi rodičov i ostatných členov domácnosti. Získavajú popritom aj nové zručnosti a znalosti, ktoré sú pre nich prospešné a využívajú ich aj v škole. ■

eprasa.pl 64f209eb16

Ku krajanom sa prihovorili: predsedníčka MS SSP v Kacvíne D. Radecka, gen. tajomník SSP Ľ. Molitoris, riaditeľ SI M. Novotný a vojt Gminy Nižné Lapše J. Jamróz

Rozlúčka so starým rokom v Kacvíne

autor | Milica Majeriková-Molitoris

Koncom každého kalendárneho roku Slovenský dom v Kacvíne už tradične ožíva slovenským slovom, hudbou, vôňami chutných jedál, zvukmi lámaných oplátok i želaniami kĺzajúcimi sa po stovkách pier, odkiaľ sa vo forme neviditeľných túžob rozlievajú po priestore a vytvárajú v dušiach prítomných príjemné pocity. Ináč to nebolo ani tentokrát a posledná sobota posledného mesiaca roku 2024 patrila oblátkovému stretnutiu.

V jeho úvode prítomných privítala predsedníčka Miestnej skupiny Spolku Slovákov v Kacvíne Daniela Radecká prianiami zdravia, Božieho požehnania a vzájomnej lásky v rodinách. Ocenila početnú prítomnosť detí a mládeže, ktoré sú našou budúcnosťou i starších krajanov, ktorí vštepovali svojim potomkom do sŕdc slovenské národné povedomie, aby sme nezabudli kým sme a odkiaľ pochádzame. Vyslovila želanie, aby sme sa za svoj pôvod nikdy nehanbili a aby slovenskosť pretrvávala v Kacvíne aj naďalej.

K týmto prianiam sa pripojil taktiež generálny tajomník Spolku Slovákov v Poľsku Ľudomír Molitoris, ktorý pripomenul národné aktivity našich predkov nielen na Zamagurí, ale aj v USA, kde založili Slovenského katolíckeho Sokola. Krajanov pozdravili tiež vojt Gminy Nižné Lapše Jakub Jamróz, ktorý sa prihovoril v slovenčine a riaditeľ Slovenského inštitútu vo Varšave Milan Novotný. Ten zároveň zdôraznil význam takýchto stretnutí pre udržiavanie komunity, lebo práve vďaka ním prežili Slováci bez svojho štátu takmer tisíc rokov. Na takýchto stretnutiach odovzdávali kultúrny odkaz ďalším generáciám a zároveň plánovali budúcnosť. Vyzval teda všetkých, aby sa neuzatvárali do seba za obrazovkami počítačov a mobilov a aby neriešili len vzdialené témy, ale aby sa zaujímali o to, čo majú blízko seba – svoju rodinu, svojich susedov a svoje spoločenstvo a snažili sa ho robiť lepším.

Kacvínska dychovka pod vedením kapelníka M. Króla navodila sviatočnú atmosféru

K novoročným želaniam sa už tradične pripojili aj žiaci, ktorí sa na miestnej základnej škole učia slovenský jazyk. Pod vedením pani učiteľky Alžbety Górovej si pripravili vianočné i novoročné vinše. Jeden z nich predniesla taktiež pani učiteľka a spoločne tak navodili príjemnú sviatočnú atmosféru.

Tú následne ešte posilnila naša dychovka, ktorá funguje pod taktovkou kapelníka Michala Króla pri Slovenskom dome v Kacvíne. Viac ako dve desiatky nadaných hudobníkov zahrali niekoľko sviatočných piesní, pričom nechýbal ani spev slovenských i poľských kolied. Príjemným osviežením bolo, keď sa kapelník chopil harmoniky a spoločne s dychovkou rozprúdili skvelú zábavu.

Neušlo pritom pozornosti prítomných, že dychovka pod vedením nového kapelníka pomaly vylepšuje svoj imidž. Počas oblátkového stretnutia vystúpila v nových tričkách s vlastným logom a dvojjazyčným slovensko-poľským nápisom. Polokošele vyšívala krajanská firma z Jablonky a prispel na nich Spolok Slovákov v Poľsku. Pozitívnou

Žiaci navštevujúci hodiny slovenského jazyka zapriali spoločne s pani učiteľkou A. Górovou prítomným všetko dobré

Duchovné slovo a modlitbu sme počuli z úst kacvínskeho kňaza J. Sołtysa

eprasa.pl 64f209eb16

Lámanie oblátkou so stovkami prianí

správou je taktiež skutočnosť, že do našej dychovej hudby sa čoraz viac zapájajú mladšie ročníky muzikantov, čo je základným predpokladom pre jej fungovanie v budúcnosti.

S harmonikou a piesňou na perách prišiel krajanom zaželať všetko dobré aj mladý nadaný hudobník Matúš Smoleň, ktorý natočil už niekoľko vlastných skladieb, pričom videoklip k jednej z nich natáčal dokonca v Kacvíne.

Po úvodnom kultúrnom programe a sviatočných príhovoroch nastal čas posvätenia a lámania oblátok. Duchovné slovo a modlitbu sme počuli z úst miestneho farára vdp. Janusza Sołtysa, no tradične nechýbal ani kňaz z Veľkej Frankovej, ktorým je momentálne vdp. Jozef Surovček. Spoločne s ním medzi krajanov zavítal aj bývalý starosta Pavol Soľava s manželkou Alžbetou.

Po stovkách vyslovených pozitívnych prianí, medzi ktorými dominovali najmä zdravie, šťastie, láska či Božie požehnanie, zasadli prítomní k prestretým stolom, aby si

O zábavu sa postarali skvelí hudobníci

Pri stoloch vládla dobrá nálada

spoločne pochutili na večeri, ktorú pre nich pripravili členky miestnej skupiny SSP. Nechýbali samozrejme ani chutné koláče, obložené chlebíky či ďalšie občerstvenie.

O zábavu sa postarali už spomínaní kapelník Michal Król a Matúš Smoleň, ku ktorým sa občas pridal hrou na bicích bubeník dychovky. Slovenský spev a hudba sa niesli kacvínskym slovenským domom i do horných poschodí, kde sa už tradične zabávali pri rôznych hrách najmladší účastníci oblátkového stretnutia. Keď však začuli tóny rezkej hudby zbehli medzi dospelých a do rytmu muziky vymýšľali najrôznejšie tanečné kreácie.

Krajania samozrejme využili oblátkové stretnutie taktiež na spoločné rozhovory, na ktoré často v tejto uponáhľanej dobe neostáva veľa času a príjemné posedenie v príjemnej spoločnosti. To trvalo až do neskorých nočných hodín, kedy v Slovenskom dome v Kacvíne zhasli posledné svetlá a celá obec sa ponorila do pokojného hlbokého spánku s očakávaním nasledujúcich dní Nového roku 2025. ■

epresa.pl 64f209eb16

Horčičné zrnko

Pripravil:
Mons. prof. ThDr. Ján Duda, PhD.

ZACHOVÁVALA SI TO V SRDCI A PREMÝŠLALA O NICH

Slávnosť Bohorodičky P. Márie – 1.1.2025

Súradnice Božieho slova: Nehemiáš 6,22-27. Žalm 67. Galaťanom 4,4-7. Lukáš 2,16-21.

Uvedenie do tém bohoslužby slova: Byť „nositeľom Krista v srdci“ možno byť aj duchovne tak, že „zbieram vyjadrenia tých, ktorí prichádzajú k jasličkám, ukladám si ich slová v srdci a premýšľam o nich“. Asi tak, ako Mária. Píše sa to v dnešnom evanjeliu.

Povzbudenie: Skúsme to. Ukladajme si slová o Ježišovi vo svojom srdci a premýšľajme o nich. Takto Ježiš rastie v mojom srdci.

A SLOVO SA STALO TELOM A PREBÝVALO MEDZI NAMI

2. nedeľa po narodení Pána – 5.1.2025

Súradnice Božieho slova: Sir 24,1-16. Žalm 147. Efezanom 1,3-6.15-18. Jn 1,1-18.

Uvedenie do témy bohoslužby slova: V dnešnom evanjeliu opäť zaznieva nádherná teológia Ježišovho narodenia v podaní evanjelistu Jána. Čítali sme ju aj na sviatok Božieho narodenia. Asi 2x sa tu spomína svedectvo Jána Krstiteľa o Kristovi. Zdá sa, že Ján Krstiteľ mal istý problém: pravdepodobne niektorí jeho učeníci ho odmietali opustiť a ísť za Ježišom. Preto evanjelista Ján prízvukuje, že Ján Krstiteľ nie je pravé svetlo, je iba svedok svetla.

Povzbudenie: Aj my sme iba svedkovia Pána Ježiša, nemáme učiť iných milovať seba, ale Krista. Nie my sme dôležitými, ale Kristus.

KTO STRETNE KRISTA, NIKDY SA NEVRACIA PO TEJ ISTEJ CESTE

Zjavenie Pána – 6.1.2025

Súradnice Božieho slova: Iz 60,1-6. Žalm 72. Efezanom 3,2-6. Mt 2,1-12.

Uvedenie do témy Božieho slova: Páči sa mi vyjadrenie, ktoré uviedol Alessandro Pronzato keď napísal, že „kto raz stretne Ježiša, ten sa nikdy nevracia späť tou istou cestou“. Tým chce povedať, že kto raz stretne Ježiša, už nikdy nebude žiť tak, ako žil do tohto stretnutia. Skrátka, skutočné stretnutie s Ježišom od základov mení ľudské životy. Ale bývajú aj falošné stretnutia, kedy si človek myslí, že sa s Kristom stretol, ale v skutočnosti sa s ním nestretol. Takíto ľudia chodia iba po svojich cestách, ktoré nemienia zmeniť. Lebo nepustili Ježiša do svojho srdca.

Povzbudenie: Často si klaďme otázku: stretol som sa s Ježišom naozaj?

A NEBO SA OTVORILO

Nedeľa krstu Pána – 12.1.2025

Súradnice Božieho slova: Iz 42,1-7. Žalm 29. Sk 10,34-38. Lk 3,15-16.21-22.

Uvedenie do Božieho slova: Keď Boh vyhnal prvých ľudí z raja po ich hriechu, dal strážiť mečom „cestu k stromu života“ (Gn 3,24). Človek teda nemohol žiť v raji naveky, nemal prístup k stromu života. Pri Ježišovom krste sa stretávame s „otvoreným nebom“ a Boh nazval Ježiša Krista po krste v Jordáne „svojim milovaným Synom“. Tu sa deje niečo úplne opačne: nebo sa otvára, Boh zostupuje na zem a Ježišov Kríž je „skutočným a novým stromom života“, ktorého sa dotýkame krstom, aby sme mohli žiť naveky. Preto umelci často znázorňujú Kristov kríž ako strom života, ako strom v rozpuku.

Povzbudenie: Pri krste každého človeka sa „otvára nebo“, aby človek žil večne.

KEĎ ZÁZRAKY ZOVŠEDNEJÚ

2. nedeľa v období cez rok – 19.1.2025

Súradnice Božieho slova: Iz 62,1-5. Žalm 96. 1 Korinťanom 12,4-11. Jn 2,1-11.

Uvedenie do Božieho slova: Hlavnou témou evanjelia je premenenie vody na víno v Káne Galilejskej. Niektorí vykladajú tento text tak, že keď Ježiš premenil vodu na víno, je to dôkaz jeho božskej moci. Aj ja som presvedčený, že je to naozaj tak. Ale zázrakov „okolo nás“ je veľmi veľa a nevidíme ich, lebo nám zovšedneli. Samotný život je „Božím zázrakom“ a narábame s ním akoby to nijaký zázrak nebol, ale akoby to bola samozrejmosť. Ej, beda nám, ak nám dokonca náš vlastný život zovšednie a ak v ňom nevidíme Boží zázrak.

Povzbudenie: Majme oči otvorené, aby sme videli aj svoj život ako Boží zázrak.

PÁNOV MILOSTIVÝ ROK

3. nedeľa v cezročnom období – 26.1.2025

Súradnice Božieho slova: Nehemiáš 8,2-10. Žalm 19. 1 Korinťanom 12,12-30. Lk 4,14-21.

Uvedenie do Božieho slova: Príbeh Ježišovho vystúpenia v nazaretskej synagóge ma vždy fascinuje. Ježiš prečíta text proroka Izaiáša (Izaiáš 61) a potom konštatuje, že sa dnes splnilo toto Písmo a sadol si. No a nastal problém: Nazareťania to neprijali. Nevošlo to do ich „hlavy“, nenašli v jeho tvrdení zmysel, prečo by mu mali veriť? Text proroka Izaiáša treba chápať tak, že prorok Izaiáš z Božieho poverenia oznamuje, že príde čas, keď sám Boh „vezme spravodlivosť do svojich rúk“! A Ježiš, Boží Syn, nie je prorok, je sám Boh, ktorý „práve berie spravodlivosť do svojich rúk“. A práve toto ma fascinuje.

Povzbudenie: Uvedomujeme si, že sám Boh berie spravodlivosť do svojich rúk? ■

eprasa.pl 64f209eb16

Kultúrne dianie v Jurgove

spracovala | Agáta Jendžejčíková
foto | T. Vojtas, FB Wirtualny Jurgów, FB Muzyka Spiska z Jurgowa

Kultúrne dianie v Jurgove je bohaté. Pramení z ľudovej kultúry a odvíja sa cez staročia. Jurgovčanom nechýba nadanie ani v oblasti ľudového remesla ani hudby. Obecné slávnosti sú vždy príležitosťou pre prezentáciu krásnych spišských jurgovských krojov, ktoré si miestni obyvatelia vážia a tradujú z pokolenia na pokolenie. Práve táto hrdosť na svoj pôvod a ľudovú kultúru im prináša pekné výsledky.

Vo vianočno-novoročnom období mali Jurgovčania obzvlášť veľa príležitostí pre počúvanie koncertov ľudovej hudby a spolu s tým zasa náhodní návštevníci mohli obdivovať tradičné jurgovské odevy v plnej kráse. Na Štefana skrášlila bohoslužby svojou hrou i spevom detsko-mládežnícka sláčiková kapela, vďaka tomu sa v srdciach všetkých prítomných udomácnila radosť a blaženosť z tohto dňa. O pár dní na to, 29. decembra sa vo farskom kostole sv. Sebastiána konal koncert kolied v podaní sláčikových jurgovských hudieb, ktorý pritiahol mnohých veriacich nielen z Jurgova, ale i okolitých obcí. Po novom roku sa zasa obyvatelia obce zhromaždili v zbrojnici na predstavení o narodení Ježiška v podaní miestnych mladých. A na druhý deň pri peknom slnečnom počasí sa Jurgovčania vydali na trojkráľový pochod cez obec, ktorý viedli miestne sláčikové kapely spolu s miestnou dychovou hudbou a ich kroky smerovali k živým jasličkám v blízkosti kostola, kde boli živé zvieratká. Spoločné koledovanie spojilo mladších i starších obyvateľov obce. Väčšina z nich sa niesla v pekných jugovských krojoch, čo bolo milé pre oko pozorovateľa. V Jurgove pôsobí aj zbor In Nomine, ktorý spestruje cirkevné a obecné sviatky. Počas vianočno-novoročného obdobia sa viackrát prihovoril krásnym spevom miestnym obyvateľom. Po novom roku pozdravil koncertom kolied v kostole sv. Anny aj obyvateľov susednej Tatranskej Javoriny. Návštevníci obce a miestni obyvatelia môžu obdivovať vysoký trblietavo rozsvietený na štedrý deň stromček vedľa starej hasičskej zbrojnice v strede obce, ktorý pripravili hasiči.

Vďaka obetavým ľuďom, ktorí pestujú tradíciu krojov, školia ďalšie a ďalšie mladé generácie v hre na tradičné hudobné nástroje, dychové nástroje, pracujú s deťmi a mládežou a pozývajú ich k spoločnému účinkovaniu má obec bohaté kultúrne dianie. ■

Pripomenieme si v roku 2025 I.

autor | Milica Majeriková-Molitoris

885

1140. VÝROČIE úmrtia svätého Metoda

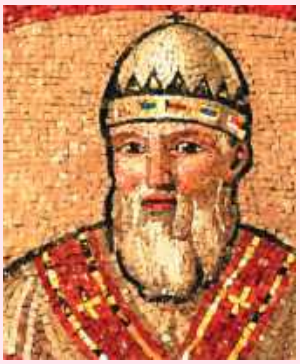

Mozaika sv. Metoda z 11. storočia z kostola sv. Praxedy v Ríme

Dňa **6. apríla 885** zomrel prvý arcibiskup Veľkej Moravy a Panónie, pápežský legát a dnešný patrón Európy sv. Metod, ktorý sa spoločne s bratom Konštantínom významne zaslúžil o zavedenie staroslovienčiny ako cirkevného jazyka, vychovanie slovenských vzdelancov, či kristianizáciu územia dnešného Slovenska. Pohrebné obrady sa konali v troch jazykoch – latinsky, grécky a staroslovienskym. Pochovaný bol v katedrálnom chráme na Veľkej Morave, ktorý sa však dodnes nepodarilo presne identifikovať. Misia sv. Metoda na Veľkej Morave a území dnešného Slovenska mala pre Slovákov i iné slovanské národy veľký politický, kultúrny i spoločenský význam.

1555

470. VÝROČIE podpísania augsburského mieru

Dňa **25. septembra 1555** bol podpísaný tzv. augsburský mier, ktorým bola uznaná náboženská sloboda v kresťanskej cirkvi na princípe *„Koho panstvo, toho náboženstvo“*. To v praxi znamenalo, že vieru svojho zemepána mali prijímať i jeho poddaní. V dôsledku toho sa viaceré farnosti na severnom Spiši i hornej Orave zmenili na protestantské. Evanjelické náboženstvo bolo na Zamagurí v súvislosti s držbou majetkov rodmi Laski a Horvát zavedené v **Nedeci**, **Kacvíne**, **Fridmane**, **Krempachoch**, **Vyšných a Nižných Lapšoch**, **Novej Belej**, Spišských Hanušovciach, Matiašovciach, Lechnici, Lesnici i Veľkej Lesnej. Na hornej Orave zavádzali Turzovci protestantské náboženstvo vo všetkých zakladaných obciach, pričom evanjelické farnosti zriadili v **Jablonke** a **Podvlku**.

Zástupcovia nemeckých stavov na konferencii v Augsburgu

1585

440. VÝROČIE udelenia práv a povinností prvým osadníkom Podvlku

Dňa **23. apríla 1585** vydal prefekt oravského zámku Ján Abbaffy z poverenia zemepána Oravy grófa Juraja Turzu listinu, v ktorej určil práva a povinnosti prvých osadníkov osady zvanej *Wielke Ondregowske*, teda dnešného **Podvlku**. Za námahu, ktoré richtár Felix Vlčko a dvadsiati valaskí sedliaci vynaložili pri vyrábaní poľa a lúk a pri výstavbe dediny v lesnatých a drsných oblastiach, im udelil slobodu od urbárskych dávok a poplatkov na 16 rokov. Šoltýsovi navyše povolil mať dvoch sedliakov a dvoch želiarov ako vlastných poddaných, taktiež mlyn o jednom kameni, jednu pílu a jednu usadlosť ako vlastníctvo. Mohol tiež využívať pasienok zvaný Panský salaš s podmienkou, že zo všetkých výnosov bude dávať a platiť hradu Orava desiatok.

Podvlčiansky sedliak – výjav z podvlčianskeho kostola

440. VÝROČIE postavenia kostola v Podvlku

V roku **1585** postavil šoltýs Felix Vlčko v obci **Podvlk** prvý drevený kostolík. Ten slúžil veriacim nielen z Podvlku, ale aj z okolitých obcí **Srnie**, **Harkabúz**, **Bukovina**, **Podsklie** a **Zubrica**. Kostolík bol jednou z prvých stavieb v obci.

eprasa.pl 64f209eb16

750. VÝROČIE prvej písomnej zmienky o Orave

V roku **1265** vydal uhorský kráľ Belo IV. listinu, ktorou upravoval povinnosti poddaných Liptova. V tejto listine sa okrem iného spomína aj už existujúca colná tridsiatková stanica v Tvrdošíne (*Tordousina*), ktorá sa nachádzala na starej obchodnej ceste z nitrianskej oblasti údolím Oravy k Baltu. To, že tu existoval zabehnutý kráľovský tridsiatok, cez ktorý sa do Uhorska dovážalo i vyvážalo množstvo tovaru svedčí o jeho staršej existencii, pričom poukazuje tiež na existenciu Oravského hradu, keďže na obsluhu a zabezpečovanie tridsiatku bol potrebný určitý počet úradníkov a vojenská posádka i na existenciu okolitých menších dedín, ktorých obyvatelia museli hrad vystavať a zároveň zabezpečovali pre uhorskú štátnu správu obživu.

1265

Tvrdošín je doteraz najstaršou listinne doloženou oravskou obcou

460. VÝROČIE morovej epidémie na Zamagurí

V roku **1565** vypukla na Zamagurí morová epidémia, ktorá zasiahla Nedecu, Spišskú Starú Ves, Matiašovce, Lechnicu a Veľkú Lesnú. V jej dôsledku boli opustené tri a trištvrte porty, pričom najviac postihnutá bola **Nedeca**.

1565

450. VÝROČIE určenia chotárnych hraníc Jablonky

V roku **1575** Katarína Zrínska predĺžila vtedajšiemu šoltýsovi **Jablonky** Vincentovi Jablonovskému končiacu sa osemročnú lehotu na vybudovanie obce o ďalších sedem rokov a stanovila chotárne hranice obce. Pri ich opise sa spomínajú potoky, podľa ktorých boli neskôr pomenované viaceré hornooravské obce. Hraničný *„potok Ondrejouskej zvaný“*, patriaci do chotára Jablonky, dal názov osade *„Wielke Ondregowske“*, neskoršiemu **Podvlku**. Podľa ďalšieho potoka Lipnica boli pomenované obce **Dolná a Horná Lipnica**, podľa potoka Pekelnijk dnešný **Pekelník** a podľa potoka Orawka boli nazvané viaceré obce, no tento názov nakoniec ostal iba dnešnej **Orávke**.

1575

440. VÝROČIE udelenia osadníckych práv prvým osadníkom Podsrnia

V roku **1585** udelil prefekt Oravského zámku Ján Abaffy z poverenia zemepána Oravy grófa Juraja Turzu šoltýsovi Jurajovi Wilgovi a deviatim valašským osadníkom osadnícke práva na novú dedinu *„Orawka“*, ktorá sa uvádzala už v daňovom súpise z roku 1567 pod názvom *„Pod Zrnym“*, teda dnešné **Podsrnie**. Za prácu vynaloženú pri klčovaní a výrobe poľa a lúk v lesnatých a drsných polohách ich zároveň oslobodil na 16 rokov od všetkých poplatkov a robôt.

Pred 440. rokmi dostali obyvatelia Podsrnia osadnícke práva

440. VÝROČIE začiatku výstavby kaštieľa vo Fridmane

V roku **1585** začal majiteľ nedeckého panstva Juraj Horvát z Plavča s výstavbou renesančného kaštieľa vo Fridmane. Kaštieľ nepostavil na zelenej lúke, ale v renesančnom duchu prestaval staršiu obytnú strážnu vežu na pohodlnejšiu obrannú budovu, ktorá sa v nasledujúcom období stala letným sídlom Horvátovcov. Výstavba kaštieľa trvala 5 rokov.

Fridmanský kaštieľ s typickou renesančnou výzdobou na začiatku 20. storočia

eprasa.pl 64f209eb16

Detail listiny s vymedzením hraníc Podvlku v slovenskom jazyku z roku 1615

410. VÝROČIE obnovenia šoltýskych práv a vymedzenia hraníc Podvlka

Po smrti podvlčianskeho šoltýsa Martina Vlčka, ktorý zomrel bez mužských dedičov, prešlo so súhlasom Juraja Turzu šoltýstvo na ďalšieho člena rodiny, jeho zaťa Martina Vlčka a jeho dedičov a potomkov, so všetkými úžitkami a príslušenstvom. Obnovenie šoltýskych práv Vlčekovcom v **Podvlku** potvrdil Juraj Turzo listinou zo **17. marca 1615**. Táto listina prvýkrát vymedzovala i presné hranice dediny, a to v slovenskom jazyku. Tento 410 rokov starý dokument je tak nielen prvým známym vymedzením hraníc, ktoré na tejto časti Oravy fakticky stanovili slovensko-poľskú hranicu, ale aj prvým známym slovacikom z obce. Jeho kópiu si môžete pozrieť v Slovenskom dome v Podvlku.

1615

1625

400. VÝROČIE postavenia prvého kostola v Dolnej Lipnici

Už necelých dvadsať rokov po založení obce Dolná Lipnica si tu obyvatelia vybudovali v roku **1625** svoj prvý kostol. Išlo o drevený jednoloďový chrám so samostatným presbytériom, ktorý patril k evanjelickej farnosti v Jablonke. Prvý lipnický kostol stál na miestne dnešného cintorína pri kostole sv. Lukáša Evanjelistu.

370. VÝROČIE udelenia privilégia pre Spišskú Starú Ves

Dňa **25. júna 1655** nadobudlo jediné zamagurské mestečko Stará Ves na žiadosť červenokláštorského zemepána Ladislava Rákociho významné privilégium od cisára Habsburskej monarchie Ferdinanda III., ktoré mu potvrdilo staré právo na štyri výročné jarmoky a na týždenný trh každú nedeľu. Je posledným privilégiom Spišskej Starej Vsi.

1655

CANTVS CATHOLICI.
Pýsne
KATHOLICKE.
Latinské, y Slowenské: Nowé y Starodáwné.
Z-kterými Křesťané w-Pannonyji Na Wýročné Swátky, Slawnosti, przy Službe Božj, a w gjnem obzwláštnem času, z pobožnosti swé Křesťanské užjwagj.
Následugý po tom, Pýsne na Katechismus: O Swátostech Nowého Zákona.
Letanije rozličné na Wýchod Cýrkewné, a ueb Processýge, a Putowány.
Z-mnohú, pilnosti, ku potessenj Lidu Křesťanskému, z-nowu zebrané, a wůbec wydané.
S. Pawel k-Ephesským Cap. 5. v. 19.
Naplňtěž budte Duchem Swatým, mluwěce sami sobě w-Žalmech, a w-Chwalách, a w-Písničkách duchowných spýwajíce, a chwala wzdáwajíce w-srdcích waších Panu.
Cum facultate
ILLUSTRISSIMI ac REVERENDISSIMI
DOMINI, DOMINI
GEORGII LIPPAI
ARCHIEPISCOPI STRIGONIENSIS.
Regni Ungariæ Primatis.
A. M. D. G. B. V. M. & O. SS. H.
A. P. R.
1655.

370. VÝROČIE prvého slovenského spevníka na Spiši

V roku **1655** vyšiel v Levoči prvý slovenský katolícky spevník *Cantus catholici* s podtitulom *Pysne katholícke. Latinské i Slowenské. Nové y Starodáwne, z ktérymi kresťané v Pannonyji na výročné svátky, slávnosti, pri službe Boží, a v jiném obzvláštním času z pobožností své kresťanské užívají*. Spevník obsahoval 62 latinských piesní, okolo 180 piesní slovanského pôvodu a vyše 40 piesní pochádzajúcich z domáceho slovenského prostredia.

1705

320. VÝROČIE úmrtia slovenského kňaza Jána Kolkoviča

Z hornooravského rodu Kolkovičovcov pochádzalo viacero slovenských intelektuálov. Medzi nich patril aj Ján Kolkovič, ktorý sa narodil v roku 1661 v **Podvlku**. Po štúdiu teológie v Trnave bol 22. júna 1686 vysvätený za kňaza. Následne pôsobil vo viacerých oravských obciach: ako kaplán v Podvlku, farár v Sedliackej Dubovej, Lokci a Orávke, odkiaľ sa v roku 1697 vrátil do rodného Podvlku, kde v roku **1705** zomrel.

eprasa.pl 64f209eb16

410. VÝROČIE prvej písomnej zmienky o Dolnej Lipnici

V roku 1606 vydal Juraj Turzo šoltýsku listinu šoltýsom Michalovi Smetanovi a Jánovi Královi na založenie osady vo vtedajšom chotári Jablonky. Prvý menovaný položil základy dnešnej obce Veľká Lipnica, ktorá sa pod názvom Lipnica spomína už v listine z vyššie uvedeného roku, ale názov *„Alsó Lipnicza“*, teda **Dolná Lipnica**, je prvýkrát použitý až v dokumente v roku **1615**.

Názov obce Dolná Lipnica bol prvýkrát použitý pred 410. rokmi

390. VÝROČIE založenia Trnavskej univerzity

Dňa **12. mája 1635** vydal ostrihomský arcibiskup Peter Pazmáň zakladajúcu listinu pre katolícku univerzitu v Trnave, ktorá mala slúžiť najmä na výchovu kňazského dorastu, ako aj ostatnej mládeže v katolíckom duchu. Univerzitu spravovali jezuiti, pričom vyučovať sa začalo na filozofickej a teologickej fakulte 13. novembra 1635. V roku 1667 pribudla aj právnická fakulta a o viac ako štvrťstoročie v roku 1700 aj štvrtá lekárska fakulta. Univerzita sa hneď od svojho vzniku stala významným kultúrnym centrom, ktoré sa významne zaslúžilo o.i. aj rozvoj slovenskej národnej myšlienky. V 17. storočí tu študovali viacerí študenti zo Zamauria a hornej Oravy, medzi inými Ján Kromkovay z **Nedece**, Imrich a František Lapšanský z **Nižných Lápš**, Ján Kolkovič z **Podvlku**, Ján Mitis z **Tribša**, či Sebastián Petrich z **Vyšných Lápš**. V 18. storočí na univerzite nielen študoval, ale následne aj vyučoval rétoriku a poetiku jezuita Ignác Ďurčák z **Hornej Zubrice**. V 19. storočí sa tu vzdelávali viacerí predstavitelia slovenského národného hnutia ako bernolákovský básnik Ján Evanjelista Nálepka z Nižných Lápš, podporovateľ Spolku milovníkov reči a literatúry slovenskej i národno-zjednocovacích snáh Slovákov v Uhorsku Ignác Kolkovič z **Jablonky**, či slovenský cirkevný spisovateľ Ján Machay z Jablonky.

1635

Na Trnavskej univerzite študovali viacerí študenti zo severného Spiša i hornej Oravy

310. VÝROČIE „zamrznutých rokov“

V roku **1715** bolo na Orave chladné leto s prízemnými mrazmi a mimoriadnym snehom, pričom to málo, čo na poliach ostalo, zničil následne ľadovec. Po krutej zime sa v nasledujúcom roku takmer nič neurodilo. Dobytok bez paše vychudol a vyhynul, hladom a následkom chorôb z podvýživy zomierali aj roľníci. Tieto udalosti, ktoré vošli do dejín ako „zamrznuté roky“, spôsobili obrovskú vysťahovaleckú vlnu z Oravy, podporenú aj skutočnosťou, že po vyhnaní Turkov z Uhorska sa roľníkom otvorila možnosť presťahovať sa do úrodnejších južnejších krajov. V **Podvlku** v priebehu nasledujúcich piatich rokov zostalo len 34 sedliackych rodín z 56, v **Pekelníku** 26 z 52 a v **Chyžnom** dokonca len 14 z 80. Z tých čo nezomreli a odišli sa viacerí usadili na Dolnej zemi, no nie každému sa to podarilo a niektorí sa potulovali po Uhorsku a stali sa z nich žobráci.

1715

1745

280. VÝROČIE postavenia kaplnky Panny Márie v Nedeci

Pred 280. rokmi bola v Nedeci z iniciatívy a na náklady miestneho kňaza, rodáka z Krempách Michala Lorenca pristavená pri nedeckom kostole kaplnka Panny Márie. V novom svätostánku bol umiestnený jeden oltár so sochou Sedembolestnej, držiacej Krista sňatého z kríža. Socha bola ozdobená strieborným srdcom, prišitým na šaty a striebornou korunou, ktorú ešte v roku 1691 dala kostolu ako záloh šľachtičná Joannelliová z hradu Dunajec. Na krku mala 11 radov perál, z toho osem radov poskytla slobodná dievka Mariana Kööková podľa testamentu z 26. septembra 1736 a tri Anna Dobovayová. Vedľa sochy boli zavesené strieborné oči a nohy, ktoré daroval barón Ladislav Joannelli. Kaplnka bola slávnostne posvätená **11. septembra 1745** jej staviteľom Michalom Lorencom.

eprasa.pl 64f209eb16

Výstavba Domu slovenskej kultúry v Jablonke pokračuje

Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí podporil v roku 2024 mimoriadnou dotáciou pokračovanie výstavby Domu slovenskej kultúry v Jablonke sumou 244 000 eur, ktorá bude použitá na výstavbu prístupových ciest a chodníkov, vykonanie elektrických inštalácií, inštalácií vykurovania,

vodovodných inštalácií, zateplenie budovy, omietnutie prízemia, uloženie dlažby na prízemí a schodišti na prvé poschodie, inštaláciu zvodidiel a dverí na prízemí spolu s ostatným stavebným vybavením. (mm-m)

Pracovné zošity a učebnice na vyučovanie slovenského jazyka

Mimoriadnu dotáciu 2 634 eur udelil Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí taktiež na nákup pracovných zošitov a učebníc pre žiakov slovenského jazyka v Poľsku. Učebni-

ce poputujú do základných škôl v Jurgove, Kacvíne, Nedeci, Krempachoch, Novej Belej, Vyšných Lapšoch a Podvlku.

Koledníci v Novej Belej

Koledovanie je jednou z najstarších tradícií, ktorá je udržiavaná v Novej Belej až dodnes. Výnimkou nebol

ani tento rok, kedy sa po dedine vybrali mladí koledníci pod vedením Krystiana Bryju, aby miestnym obyvateľom zvestovali narodenie Ježiška a zároveň im zapriali zdravie, šťastie a hojnosť. (mm-m)

Zvyky našich predkov v Slovenskom dome vo Vyšných Lapšoch

Slovenský dom vo Vyšných Lapšoch ožil koncom roku viacerými remeselnými dielňami zameranými na ľudovú tvorivosť našich predkov. Deti a mládež si pod vedením skúsených lektorov vyskúšali počas predvianočných tvo-

rivých sedení vyrobiť vianočné ozdoby z papiera, ktorými vyzdobili stromček v klubovni. Ochutnali tiež tradičnú gastronómiu, konkrétne jednoduché a sýte jedlo našich predkov tzv. moskole, ktoré sa naučili pripraviť. Toto jedlo sa už z bežného jedálneho lístka takmer vytratilo, a pritom je zdravé i chutné, o čom sa mohli na záver všetci presvedčiť pri spoločnej ochutnávke. (mm-m)

Ľadové medvede v Kacvíne

Začiatkom roku, deň pred sviatkom Troch kráľov, mali v Kacvíne stretnutie otužilci, ktorí si pri vodopáde pod niekdajším mlynom vyrúbali ľad, aby sa mohli okúpať v ľadovej vode. Počasie im skutočne doprialo a poriadne mrzlo, takže si ľadovú kúpeľ mohli užiť do sýtosti. (mm-m)

eprasa.pl 64f209eb16

Vianočný jarmok vo Veľkej Lipnici

Dňa 22. decembra 2024 sa pri amfiteátri vo Veľkej Lipnici konal už v poradí tretí vianočný jarmok. Nedeľné poobedie prilákalo viacerých návštevníkov nielen z Veľkej Lipnice, ale aj z okolia. Počas jarmoku bolo možné nakúpiť rôznorodé vianočné ozdoby či remeselné výrobky, ideálne ako darčeky alebo vianočné dekorácie. Nechýbali ani miestne dobroty – medovníky, koláče, údeniny a hotové výrobky na štedrovečerný stôl. Pre tých, ktorí sa chceli zohriať v zimnom počasí, boli pripravené teplé jedlá, čaj a varené víno.

Rodiny s deťmi zaujali rozličné vianočné animácie, ktoré pripravila mládež a aj možnosť povoziť sa vianočným konským záprahom. Pre milovníkov hudby bolo pripravené spievanie kolied v podaní ľudových kapiel a folklórnych súborov. Účastníci mali k dispozícii aj fotostenu, ktorá sa stala dokonalým pozadím pre vianočné fotografie. Bola to príležitosť nielen nakúpiť, či ochutnať miestne špeciality, ale aj príležitosť stretnúť sa so susedmi, známymi a spoločne si zaspievať koledy i pocítiť predvianočnú náladu. (gf, foto: www.orawa.tv)

Štedrovečerné stretnutie v Jablonke

Dňa 19. decembra 2024 sa v reštaurácii „Pasieka" v Jablonke uskutočnilo štedrovečerné stretnutie pre starších, osamelých a zdravotne postihnutých ľudí z Gminy Jablonka. Tohtoročné stretnutie bolo spestrené vystúpením žiakov zo Základnej školy z Jablonky-Borov. Farár

z Jablonky-Borov sa spolu s prítomnými pomodlil a požehnal oblátky, ktorými sa podelili. Zúčastneným sa prihovorili vojt Gminy Jablonka S. Kasprzak a riaditeľ Centra sociálnej starostlivosti M. Stachurski. Napokon si všetci sadli k štedrovečernému stolu, aby ochutnali jedlá pripravené na túto príležitosť. Na záver si prítomní s chuťou a radosťou zaspievali tradičné vianočné koledy. Stretnutie sa nieslo v atmosfére vzájomnej láskavosti. (gf, foto: www.jablonka.pl)

Betlehemská hra v Tribši

Dňa 6. januára sa v tribšskom kostole sv. Alžbety zhromaždili obyvatelia obce, ktorých pozvali deti a mládež na vzhliadnutie betlehemskej hry o narodení Ježiška. Spoločne zaspievali viaceré vianočné piesne a koledy. Spolu

s Tribšanmi pripravený program školskou mládežou vzhliadol aj vojt Gminy Nižné Lapše J. Jamróz. (aj, foto: FB Trybsz T.J. Budz)

Trojkráľový pochod vo Fridmane

Dňa 6. januára prešiel ulicami Fridmana trojkráľový sprievod, ktorý sprevádzala svojou hrou domáca dychovka. V sprievode išli deti, mládež i dospelí a nakoniec sa všetci zúčastnili na slávnostnej bohoslužbe. (aj, foto: FB Frydman)

eprasa.pl 64f209eb16

Novoročné stretnutie v Krempachoch

autor | Milica Majeriková-Molitoris

Počas druhej januárovej soboty zavítala do Krempách ozajstná zima. Bielučký sneh sa ako páperie vznášal z nebies na zem, kde vytváral ľahučkú snehovú pokrývku. A keď slnko začalo pomaly zachádzať za horizont, bola ňou už prikrytá takmer celá obec – domy, stromy, stráne, dvory i cesty. Hebká biela snehová perina sa vytvorila taktiež na parkovisku pred miestnym kultúrnym domom. No nerušene tu zotrvala len malú chvíľu. Podvečer totiž do nej postupne pribúdali otlačky množstva zimných topánok a pneumatík, to ako prichádzali krajania, lebo sobotňajší večer 11. januára patril tradičnému novoročnému krajanskému stretnutiu.

To ako každoročne pre svojich členov zorganizovala v obecnom kultúrnom dome Miestna skupina Spolku Slovákov v Krempachoch. Pri príchode na krajanov čakalo malé prekvapenie vo forme putovnej výstavy Matice slovenskej o slovenských ženách v národnom hnutí, ktorá je počas januára prezentovaná na území Poľska. Prichádzajúcich tak symbolicky vítali slovenské národovkyne, a to nielen z plagátov výstavy, ale aj v skutočnosti, lebo je všeobecne známe, že krempašské členky MS SSP patria medzi stabilné opory slovenského národného hnutia v Poľsku.

Medzi krajanov zavítala taktiež novozvolená starostka obce Lucyna Łukasz s manželom (vpravo)

Samotné stretnutie malo svoje miesto na poschodí, kde na prítomných čakalo nielen príjemné teplo, ale aj bohato prestreté stoly, plné dobrôt, pripravených už spomínanými Krempašankami. V úvode krajanov srdečne privítala predsedníčka MS SSP Monika Pacygová, ktorá všetkým poďakovala za ich aktívnu účasť na spoločných podujatiach a vyjadrila nádej, že takáto dobrá spolupráca bude

Na novoročnom stretnutí privítala krajanov predsedníčka MS SSP v Krempachoch M. Pacygová

Gen. tajomník SSP Ľ. Molitoris poďakoval Krempašanom za aktívne udržiavanie slovenského národného povedomia

Historička M. Majeriková-Molitoris priblížila krajanom výstavu o slovenských ženách v národnom hnutí

eprasa.sk 1642909 0

Krempašania pri stoloch plných dobrôt

pokračovať aj naďalej. Krátkou modlitbou a spomienkou si následne prítomní spoločne uctili krajanov, ktorí opustili tento svet v minulom roku.

Krempašanov pozdravil taktiež generálny tajomník SSP Ľudomír Molitoris. Vo svojom krátkom príhovore vyzdvihol činorodosť miestnej skupiny, ktorá patrí medzi najaktívnejšie a poďakoval členom za udržiavanie slovenského národného povedomia v rodinách i vo verejnom priestore, najmä v škole a v kostole.

K jeho slovám sa pridala taktiež redaktorka časopisu Život a historička Milica Majeriková-Molitoris, ktorá zároveň prítomných stručne oboznámila s prezentovanou výstavou a odovzdala predsedníčke MS SSP jedinečnú nepredajnú publikáciu, kde sa o významných slovenských národovkyniach budú môcť dočítať viac.

Samozrejme všetci rečníci popriali krajanom do nadchádzajúcich dní nového roku všetko najlepšie, a najmä veľa zdravia a síl, aby mohli napĺňať svoje plány a predsavzatia.

Z kuchyne sa už medzitým šírila vôňa chutnej večere, ktorá bola prvým chodom celého radu pohostení, pripravených na toto spoločné podujatie. Pri chutnom občerstvení sa začali rozvíjať medzi prítomnými príjemné rozhovory na najrôznejšie témy. Medzi krajanov zavítala taktiež novozvolená starostka obce Lucyna Łukasz s manželom, ktorá je vôbec prvou ženou v tejto funkcii v dejinách Krempách, čo mimochodom korešpondovalo aj s prezentovanou výstavou.

Po dobrej večeri sa od jednotlivých stolov začali čoskoro ozývať tóny známych slovenských piesní, ku ktorým sa postupne pridávali i ďalší a slovenský spev sa onedlho niesol celou sálou. No a ako to už na Spiši býva zvykom, po dobrom jedle a speve prišiel nakoniec rad taktiež na tanec. O dobrú slovenskú hudbu sa postaral miestny DJ a na parkete sa objavili prvé tanečné páry.

Do nového roku tak vstúpili Slováci v Krempachoch s dobrou náladou, úsmevom, slovenskou piesňou na perách i s novými inšpiratívnymi vedomosťami o ženách, ktoré si napriek nie vždy ľahkým životným osudom dokázali nájsť svoju cestu a vydláždiť ju pre vznik moderného slovenského národa.

Nuž, a nám neostáva nič iné, len všetkým zaželať, nech im inšpirácia, zdravie a pozitívny prístup k životu vydrží po celý rok. Dovidenia v Krempachoch už o niekoľko týždňov, 22. – 23. februára, na ďalšom fantastickom podujatí, ktoré sa zrodilo práve medzi krajanmi v tejto obci – Fašiangoch-Ostatkoch 2025! ■

Slovenská kapustnica v Krakove

autor | Agáta Jendžejčíková
foto | Milica Majeriková-Molitoris

Spoločné predvianočné stretnutia ponukajú priestor na rozhovory, výmenu skúseností a pre rozptýlenie od každodenných povinností. S takýmto zámerom sa zrodila aj myšlienka predvianočnej pravej slovenskej kapustnice v Krakove, ktorej šéfkuchárom je člen Miestnej skupiny SSP v Krakove Róbert Schmidt.

V prvej polovici decembra sa v sídle Spolku Slovákov v Krakove uskutočnilo stretnutie členov Miestnej skupiny Spolku Slovákov v Krakove a ich priaznivcov, ktorí prijali pozvanie predsedu MS SSP v Krakove Mariána Smondeka a člena Róberta Schmidta. Už od vstupu do spoločenskej miestnosti v sídle Spolku Slovákov sa dookola širila podmanivá vôňa pravej slovenskej kapustnice, ktorú opäť navaril Róbert Schmidt s podporou svojej manželky. Na úvod sa prítomným prihovoril predseda MS SSP v Krakove Marián Smondek, ktorý poprial všetkým nielen pekný večer, ale aj poďakoval R. Schmidtovi za prejavovanú iniciatívu prípravy slovenskej kapustnice a aj jej varenie a servírovanie. Poblahoželal prítomným, aby blížiace sa vianočné obdobie bolo nielen naplnené pohodou, rodinnými stretnutiami, želaniami, ale zároveň umožnilo spomaliť krok a prežiť ho v spokojnosti a zdraví. Napokon poprial dobrú chuť a kapustnica poputovala na stôl. Nechýbali ani štedrovečerné bobaľky z kuchyne predsedu MS SSP v Krakove, chutné koláče, dobré vínko, pričom každý priniesol nejakú ďalšiu slovenskú dobrotu, takže sme sa cítili ako doma. Pri slávnostnom občerstvení sa viedli diskusie a rozhovory na rozličné témy. V príjemnej atmosfére čas rýchlo napredoval. Nechcelo sa ani odchádzať domov, preto sme si povedali, že zišlo by sa viac takýchto spoločných stretnutí, ktoré nás obohatia o spoločné informácie, navodia nové príležitosti a snáď otvoria brány k ďalším návrhom ako zintenzívniť činnosť miestnej skupiny.

Pri odchode sme si popriali radostné i pokojné prežitie nadchádzajúcich sviatkov a pekné i častejšie stretnutia v novom roku 2025. ■

epras 64 209eb16

V duchu vyšnolapšanských tradícií

spracovala | Agáta Jendžejčíková
foto | Dorota Moś

Tradície spojené s vianočným a novoročným obdobím sa vo Vyšných Lapšoch prenášali z pokolenia na pokolenie. V súčasnosti sa na ich tradovaní podieľa folklórny súbor Hajduky pôsobiaci pri miestnom Slovenskom dome.

Na začiatku nového roka pozvali obyvateľov obce detské súbory Malé jedličky a Lapšanské fialôčky spolu s FS Hajduky na vzhliadnutie programu spojeného s vianočným obdobím a koledovaním s názvom Koledovanie v duchu tradícií.

Dňa 5. januára uviedli členovia detských folklórnych súborov Malé jedličky a Lapšanské fialôčky divákom ako voľakedy výzerala štedrá večera, tzv. vilija, vo Vyšných Lapšoch. Bolo to spojené s prípravou štedrovečerných jedál, zdobením stromčeka a pod. Deti divákom zaspievali aj viaceré vianočné piesne. Detské súbory Malé jedličky a Lapšanské fialôčky, pripravili sa pod vedením Marie Brawiakovej a Doroty Mośovej, pritom poukázali na to, čo sa v domácnostiach robilo, aby sa zaručil hojný a požehnaný nadchádzajúci rok nielen pre domácnosť, ale i pre gazdovstvo. Po štedrej večeri prichádzali do domácnosti malí koledníci, ktorí prítomným zaspievali koledy a zavinšovali. Po detských vstupoch prišli na rad členovia FS Hajduky, ktorí ukázali svoju obratnosť a šikovnosť pri koledovaní. Voľakedy kolednicka obchôdzka išla od domácnosti k domácnosti po celej dedine. Pritom sa vždy spievali koledy a vinšovalo sa domácnostiam hojnosť božích milostí, zdravia a dobrú úrodu. Po celý čas účinkujúcim prihrávala vyšnolapšanská ľudová kapela. Po vystúpeniach nastal čas spoločného spievania kolied v slovenskom i poľskom jazyku. Boli to milé chvíle, ktoré spríjemnili čas obyvateľom obce. Na záver vystúpujúci zavinšovali v nárečí všetkým prítomným:

„Na scyňšcie na zdrovie, na tyn Novy Rok
zeby my sie docekali drugiego Novego Roku
ve scyňšciu ve zdroviu prži bozym pokoju
w mniyjsyf gžychaf, viynksyf radošciaf,
boskif miloščiaf,
chojniyjsyf a urodzajniyjsyf rokaf
jako my doteros pžezyli.
Nief bedžie pofolony Jezus Krystus!“

Vedúca miestnej klubovne a folklórneho súboru Hajduky Dorota Moś poďakovala tiež všetkým prítomným za účasť na akcii. Zaprezentovala zhromaždeným deťom i rodičom a ostatným aj logo detského súboru Malé jedličky, ktorého je autorkou. Ako uviedla, ľudové tradície v miestnom priestore majú svoje opodstatnenie a sú súčasťou bohatej kultúrnej tradície obce, preto ich je potrebné tradovať a odovzdávať mladým generáciám, aby ich poznali a vedeli sa s nimi identifikovať. ■

eprasa.pl 64f209eb16

Na treťom ročníku Vianočno-novoročného koledovania v Novej Belej prítomných privítal domáci FS Spiš

Vianočno-novoročné koledovanie v Novej Belej

autor | Milica Majeriková-Molitoris
foto | Ľudomír Molitoris, Ingrid Majeriková, Jana Ovšonková

Koledovanie je v súčasnosti už takmer vymierajúcou tradíciou, ktorá však v minulosti mala svoje pevné miesto v živote našich predkov. Dnes je spojené najmä s ohlasovaním narodenia Spasiteľa, avšak kolednícke tradície patria k omnoho starším zvykom a siahajú ešte do predkresťanských čias, kedy sa v časoch zimnej rovnodennosti konala obradná obchôdzka ducha predkov so štyrmi strážcami slnečných strán a slnečným dieťaťom.

Bez ohľadu na čas, kolednícke obchôdzky mali vždy rovnaký význam, a to podčiarknutie výnimočnosti prežívanej udalosti, ktorá symbolizovala zrodenie novej nádeje, či už vo forme zrodenia nového Slnka a svetla, víťaziaceho nad tmou a nocou, alebo vo forme zrodenia Spasiteľa, prinášajúceho svetu posolstvo o Božom kráľovstve a možnosti lepšieho života. Tieto obrady boli vždy spojené zároveň s prianím dobrej úrody a zdravia, pričom ich nezanedbateľný význam spočíval taktiež v utužovaní spoločenstva.

Na tieto tradície sa usiluje nadviazať a zároveň ich zachovať pre budúce generácie choreograf Folklórneho súboru Spiš z Novej Belej Jozef Majerčak, ktorý už po tretíkrát zorganizoval, a to aj vďaka finančnej podpore Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí, prehliadku koledníckych skupín pod názvom Vianočno-novoročné koledovanie.

Kolednícke skupiny z Novej Belej, Vyšných Lápš a Spišskej Starej Vsi sa zišli v miestnom Centre slovenskej kultúry, aby predviedli jedinečné formy koledníckych tradícií, ktoré sa vyvinuli v týchto lokalitách. Na úvod však divákov privítal domáci Folklórny súbor Spiš s programom slovenských piesní a tancov.

Osemročný účastník S. Bylina zahral niekoľko kolied na akordeóne

Po ňom už pódium patrilo mladým koledníkom z Detského folklórneho súboru Malí Beľania z Novej Belej, ktorí v miestnych regionálnych krojoch i huňatých vestách a kožúškoch rozpovedali príbeh o narodení Ježiška, popreplietaný spevom koledníckych piesní. Niekoľko tradičných kolied, ktoré sú typické pre Novú Belú, následne zaspievala aj päťčlenná mužská spevácka skupina z obce a hudobne spracované koledy na akordeóne zahral najmladší člen talentovanej novobeľskej rodiny Majerčakovcov, ktorá je cez štyri generácie bezprostredne spätá s miestnym folklórnym hnutím, osemročný Sebastián Bylina.

Po domácich sa na javisku predstavili hostia z Vyšných Lápš a Spišskej Starej Vsi. Koledníci z Folklórneho súboru Hajduky, ktorý funguje pod vedením Doroty Mošovej pri vyšnolapšanskom Slovenskom dome, predviedli tradičnú

K prítomným sa prihovorili, sprava: riaditeľka Vydavateľstva Matice slovenskej I. Majeriková, tajomník honorárneho konzula W. Wojasa J. Sowa a organizátor podujatia J. Majerčak

Mladí koledníci z DFS Malí Beľania z Novej Belej

eprasa.pl/s4f209ch15

Vianočné koledy v podaní mužskej speváckej skupiny z Novej Belej

FS Hajduky z Vyšných Láps predviedli tradičnú obchôdzku s betlehemom, hviezdou, anjelom, pastiermi i kozou

obchôdzku s betlehemom, hviezdou, anjelom, pastiermi i kozou. Práve posledná postava sa zachovala ešte z predkresťanských čias ako symbol plodnosti. Nechýbali samozrejme ani tradičné náboženské repliky a spevy.

Koledníci z Folklórneho súboru Maguranka, ktorý vedie skúsený folklorista Peter Zelina, priniesli spoza hraníc, aj vďaka podpore Slovenského inštitútu vo Varšave, z kedysi

Zábava pokračovala aj po skončení programu

okresného mestečka Spišská Stará Ves, svieži závan sviatočnej hudby a spevov. Ale neostali len pritom a pustili sa aj do tanca, do ktorého vyzvali i prítomných divákov, pričom viacerých taktiež vyzvŕtali.

Záver patril domácim koledníkom z Folklórneho súboru Spiš. Tradičná novobeľská rodina privítala troch pastierov, ktorí vyrozprávali príbeh o narodení Spasiteľa. Spolu s nimi prichádza aj neskrotný živel Kuba, niekedy nazývaný tiež Starý, ktorého komický výstup je založený na strete zbožných a bezbožných motívov, pričom jeho úlohou je vzbudzovať jednak obavu, ale i záujem a zvedavosť.

A to sa určite podarilo. Na tretí ročník Vianočno-novoročného koledovania do Centra slovenskej kultúry totiž zavítali nielen viacerí krajania z Novej Belej, ale aj hostia, medzi inými tajomník honorárneho konzula Wiesława Wojasa

Koledníckе pásmo v podaní FS Spiš z Novej Belej

Jacek Sowa, generálny tajomník Spolku Slovákov v Poľsku Ľudomír Molitoris, či riaditeľka Vydavateľstva Matice slovenskej Inga Majeriková. Tá zároveň priniesla aj zaujímavú výstavu *Slovenské ženy v národnom hnutí*, ktorá bola počas celého podujatia k nahliadnutiu. A kto si výstavu pozrieť nestihol, môže si viac o zaujímavých osudoch slovenských národovkýň prečítať v rovnomennej knihe, ktorú riaditeľka spomínaného vydavateľstva darovala do miestnej knižnice.

A keďže domáci vedia, že sa koledníkov i hostí patrí uctiť, po skončení programu si všetci mohli pochutnať na pravej domácej novobeľskej kapustnici, domácom chlebíku s masťou, chutných koláčoch i iných dobrotách z kuchýň novobeľských gazdiniek. Popritom si zaspievali ďalšie koledy i iné slovenské piesne, keďže zároveň začína čas radosti, veselosti a hojnosti zvaný fašiangy, ktorý si už onedlho, v dňoch 22. – 23. februára, spoločne užijeme na Fašiangoch-Ostatkoch v Krempachoch.

Už teraz Vás na podujatie srdečne pozývame a zároveň sa koledníckym veršom pridávame k ostatným zamagurským koledníkom:

Či ste starý, lebo deti, nezáleží nám,
šťastie, zdravie, pokoj svätý vinšujeme Vám! ■

Sviatočné spevy a hudbu priniesol zo Slovenska FS Maguranka zo Spišskej Starej Vsi

eprasa.pl 64f209eb16

Prezident udelil štátne vyznamenania

Začiatkom januára prezident Slovenskej republiky ocenil v budove Slovenskej filharmónie v Bratislave osemnásť osobností spoločenského, kultúrneho a športového života, pričom až polovici z nich bolo štátne vyznamenanie

Foto FB

udelené in memoriam. Ocenenia boli udelené oftalmológovi Zoltánovi Oláhovi, fyzičke a geologičke Lívii Ludhovej, matematikovi Anatolijovi Dvurečenskijovi, ekonómovi Jurajovi Sipkovi, architektovi, pamiatkarovi, pedagógovi a archeológovi Alfredovi Pifflovi, etnológovi Jánovi Michálekovi, hlasovej pedagogičke Vlaste Hudecovej, učiteľovi matematiky a chémie Miroslavovi Kozákovi, horolezcovi Jozefovi Psotkovi, hercovi Jurajovi Kukurovi, historičke Eve Kowalskej, protifašistickým bojovníkom a účastníkom Slovenského národného povstania: Margite Kockovej, Karolovi Peknikovi, Anne Bergerovej, Karolovi Kunovi, Živodarovi Tvarožekovi i protikomunistickému aktivistovi Petrovi Murdzovi. Medzi ocenenými bola aj riaditeľka Letnej školy slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca Jana Pekarovičová, ktorej rodinné korene siahajú na hornú Oravu, ktorá bola pripojená k Poľsku. Rád Ľudovíta Štúra III. triedy získala za mimoriadne šírenie dobrého mena Slovenskej republiky v zahraničí. (mm-m)

Slovenský premiér v Ruskej federácii

Pred začiatkom vianočných sviatkov sa slovenský premiér Róbert Fico stretol v Moskve s ruským prezidentom Vladimírom Putinom, s ktorým rokoval o dodávkach zemného plynu, a to v súvislosti s ukončením tranzitu komodity cez územie Ukrajiny. Otvorili tiež otázku možných mierových rokovaní na území Slovenska. Stretnutie vyvolalo negatívnu reakciu ukrajinského prezidenta i slovenskej opozície, ktorá začiatkom roku v súvislosti s touto cestou organizovala protesty. (mm-m)

Najväčší kybernetický útok na Slovensku

Začiatkom nového kalendárneho roku čelilo Slovensko doteraz najväčšiemu kybernetickému útoku na slovenskú infraštruktúru v dejinách, ktorá bola aj predmetom zasadnutia Bezpečnostnej rady štáty. Útok bol zameraný na centrálnu platformu Elektronického systému katastra nehnuteľností Slovenskej republiky, čo spôsobilo ochromenie činnosti jednotlivých pracovísk na celom území. Podľa ministra pôdohospodárstva Richarda Takáča dáta boli zálohované a Slováci sa nemusia obávať neželaných zmien, či straty majetkov. Jednotlivé pracoviská začal štát postupne otvárať od 13. januára, pričom spočiatku fungovali v obmedzenom v režime. (mm-m)

Digitálny občiansky a vodičský preukaz

Od nového roku majú Slováci možnosť vytvorenia dvoch najpoužívanejších dokladov – občianskeho a vodičského preukazu v digitálnej verzii, ktoré možno uložiť v mobilných zariadeniach. Fyzická podoba preukazov však nezaniká, ostáva naďalej povinná, a tieto digitálne verzie budú plniť funkciu rovnopisov.

Ich využitie bude zatiaľ možné pri poriadkovej, dopravnej, železničnej a inej policajnej kontrole, s výnimkou hraničnej kontroly, kde sú podľa medzinárodných predpisov vyžadované doklady vo fyzickej podobe. (mm-m)

Školskí odborári v štrajkovej pohotovosti

Počas druhého januárového týždňa rokovali školskí odborári pod vedením predsedu Odborového zväzu Pavla Ondeka s ministrom školstva, výskumu, vývoja a mládeže Tomášom Druckerom o navýšení platov a ďalších požiadavkách slovenských pedagógov ohľadom kurikulárnej reformy, či kompenzačného príspevku. K dohode zatiaľ nedošlo a rokovania majú pokračovať. Školskí odborári tak ostávajú v štrajkovej pohotovosti, ktorú vyhlásili ešte v polovici decembra minulého roku. (mm-m)

Elektronická maturita

Rezort školstva chystá na Slovensku zaviesť viacero noviniek. Jednou z nich sú aj elektronické maturitné skúšky, ktoré by sa mali prvýkrát v istom rozsahu uskutočniť na každej škole v roku 2026, a to namiesto písomnej exter-

eprasa.pl 64f209eb16

nej maturity. Elektronická maturitná skúška sa bude týkať aj externej časti, ktorú dnes študenti vypisujú ručne na hárky. Ústna a písomná časť internej maturitnej skúšky by mala ostať zachovaná. (mm-m)

Nové veľvyslanectvo na území Slovenska

Najväčšia africká krajina Alžírska demokratická ľudová republika otvorí historicky prvé veľvyslanectvo na území Slovenska. Sídliť bude v Bratislave, pričom ide o výsledok bilaterálneho rokovania ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí Juraja Blanára s alžírskym náprotivkom Ahmedom Attafom a recipročné opatrenie reagujúce

Foto FB

na zriadenie slovenskej ambasády, ktorá bude fungovať v Alžírsku. (mm-m)

Zrušenie bezplatných vstupov do múzeí a galérií

Prvé stredy v mesiaci patrili na Slovensku múzeám a galériám, ktoré v tieto dni sprístupňovali svoje expozície bezplatne. Ministerstvo kultúry koncom decembra túto možnosť zrušilo s odôvodnením optimalizácie prevádzkových nákladov a zaistenia udržateľnosti kultúrnych inštitúcií. Niektoré inštitúcie, ktoré k tomuto kroku ministerstvo vyzývali, ho vnímajú pozitívne, no viaceré ho kritizujú a žiadajú, aby boli bezplatné vstupy zachované aspoň pre vybrané skupiny. (mm-m)

Traja králi na Rainerovej chate

Na Troch kráľov už tradične zavítali na Rainerovu chatu vo Vysokých Tatrách stovky návštevníkov, aby mohli obdivovať snehový betlehem, ktorý každoročne vybuduje pri tejto príležitosti chatár Peter Petras a na vlastné oči videli slávnosť klaňania pastierov v podaní Lendačanov. Hoci

v tomto roku pre nedostatok snehu hrozilo, že betlehem sa nepodarí postaviť, predsa len nakoniec nasnežilo a pri chate sa objavila Svätá rodina vymodelovaná rukami chatára. Pastieri samozrejme priniesli Ježiškovi dary a nechýbala ani dobrá muzika, či skvelý teplý čaj z miestnych tatranských bylín. (mm-m)

Beliansky expres

Do 25. februára môžete využiť na návštevu Slovenska železničné spojenie tzv. Beliansky expres. Každý víkend vás odvezie z Muszyny o 10:00, prípadne 17:56 hodine do Plavča, Starej Ľubovne, Podolínca, Spišskej Belej, Kežmarku, Studeného Potoka či Popradu, a samozrejme aj späť. Stačí si vybrať, ktorú slovenskú lokalitu chcete navštíviť. Ceny sa pohybujú od dvoch do piatich eur, pričom pre deti do 16 rokov sú polovičné zľavy. (mm-m)

eprasa.pl 64f209eb16

Marcia Marina De Assuncao

Spomienky zostávajú v každom z nás

V rodine Delmárovcov bol zvyk, že sa každú nedeľu stretávali u ich babičky Evy. Eva bola ako jediná z rodiny, ktorej sa podarilo prežiť koncentračný tábor a celkovo celú druhú svetovú vojnu a pretože ju to svojím spôsobom poznačilo, nemalo ju veľa ľudí v láske. Aj keď v mladosti o veľa prišla, tešila sa, že jej život neskôr nadelil veľké bohatstvo – rodinu. Má dve dcéry, vnúčatá, pravnúča a kocúrika Pedra. Práve preto, že si uvedomuje hodnotu rodiny, snaží sa im venovať čo najviac času. Dobre si uvedomuje, že žije v uponáhľanej dobe a aj napriek tomu, že nebývajú od seba ani desať kilometrov, viac ako jedenkrát do týždňa sa vidieť nemôžu.

Babička vstala skoro ráno, aby všetko do ich príchodu stihla. Obstarala zvieratá, pripravila veľké košíky s domácimi vajíčkami, mäsom a bylinkami. Nakoniec všetko nachystala na stôl. Nechýbal krásny vyšívaný obrus, ktorý ako jediný zdedila po svojej mame, pretože všetko ostatné im pobrali nemeckí vojaci a obyvatelia dediny, v ktorej kedysi bývala. Okrem toho sa na stole nachádzalo množstvo čerstvých koláčikov, pečené mäso a výborný vývar podľa starého rodinného receptu.

Niečo po dvanástej pani Eva počula, že jej zvoní telefón. Cela natešená utekala do obývačky, lebo si myslela, že volá jedna z jej dcér, Lenka alebo Natália. Keď zdvihla telefón, ostala prekvapená. Volali jej z nejakej organizácie, že našli adresu jej brata, ktorý mal byť podľa všetkého mŕtvy. Nevedela, či má tomu veriť, veď je skoro osemdesiat rokov po vojne a doteraz si myslela, že prišla o celú rodinu. Celý ten nekonečný čas sa snažila zmieriť s tým, že o všetko prišla. Teraz bola natešená, no aj vystrašená. Pýtala sa samej seba: „Čo, ak si zo mňa robí niekto žarty a ja si naivne myslím, že je tu nádej?"

Zatiaľ čo sa utápala v pochmúrnych myšlienkach, znovu zazvonil telefón. Bála sa, či to nie sú zase oni, ale tentokrát to bola jej vnučka Nina s priateľom. Volali jej, že už sú pred dverami a že prídu len oni aj s ich malou dcérkou Emmou, lebo ostatní, ako to už v dnešnom svete býva, mali veľa povinností. Eva zostala sklamaná, no zároveň šťastná, že aspoň Ninka na ňu myslí a vždy si nájde čas.

Nič iné jej neostávalo, len nahodiť úsmev a ísť otvoriť dvere. No hneď ako zbadala malú Emmu vystupovať z auta, všetok smútok ju prešiel. Emmka sa rozbehla za ňou a z celej sily ju objala. Vošli do domu a Eva rozmýšľala, či im povie o zvláštnom telefonáte alebo to nechá tak. Ninin priateľ je právnik, takže by jej možno vedel pomôcť. Uzavrela to v sebe tak, že si z nej niekto len uťahuje a nič im nepovedala. Užívala si najkrajšie a najvzácnejšie chvíle s jej rodinkou.

Pekne sa najedli, porozprávali a keď už boli na odchode, malá Emmka si zmyslela, že chce ostať na prázdninách u prababičky Evky. Rodičia súhlasili, a tak na druhý deň priviezli Emmu aj s pobalenými vecami na celý týždeň. Evka

sa veľmi potešila, už dlho nemala detskú návštevu a dosť jej to chýbalo.

Emmka bolo jedno veľmi múdre dieťa, ktoré už vo svojich štyroch rokoch čítalo knižky. U jej prababičky však nenašla detské knižky a tak raz, keď Evka okopávala jej prenádhernú záhradku plnú kvetov a rôznych kríkov, zobrala Emmka prvú knižku, ktorú našla v poličke. Čudovala sa, že je písaná rukou, pretože takú knihu ešte nevidela. Mala hladký kožený obal pokrytý jemnou vrstvou prachu a vo vnútri boli zapísané žltkasté strany veľkosti A5. Bol to prababkin denník. Keď ho začala čítať, mnohým veciam nerozumela, a tak si ich podčiarkovala zvýrazňovačom, ako to robieva jej mamina, keď sa učí do práce.

Neskôr, keď sa vrátila Eva domov a videla Emmu, ako si číta jej zápisky z koncentračného tábora, oblial ju studený pot. Nechcela, aby o tom, čím si prešla, vedel niekto a už vôbec nie také malé dievčatko. Samozrejme, pani Evka svojim deťom aj vnúčatám o koncentračnom tábore povedala, ale nikdy im nepovedala úplne všetko, čo bolo napísané v denníku, ktorý Emma našla. Bála sa, že ju to zaujme a tak jej povedala, že keď bola mladšia, rada si písala strašidelné poviedky. Keďže Emma bola malá a takéto vysvetlenie jej stačilo, bolo po probléme. Eva verila na rôzne znamenia, a preto sa jej nepáčilo, že sa v poslednej dobe stali už dve veci týkajúce sa jej smutnej minulosti. Víkend sa blížil, a tak Eva s Emmkou pripravili slávnostné menu pre jej rodičov.

Skoro ráno ich zobudil zvonček. Zľakli sa, že už je tu Nina s priateľom, ale bola to len poštárka, ktorá priniesla list z Ameriky. Bolo to divné, lebo Eva nikoho v Amerike nepozná. No keď na obálke uvidela meno Ondrej Delmár,

eprasa.pl 64f209eb16

skoro odpadla. Bol to list od jej brata, ktorý mal byť podľa všetkého zastrelený pri pokuse o útek z vlaku, ktorý ich mal v štyridsiatom treťom transportovať do koncentračného tábora. Rozhodla sa, že o všetkom povie Nine a Dávidovi. Tak sa aj stalo. Kým sa Emmka hrala s Pedrom, Eva im ukázala list. Dávid jej sľúbil, že ešte v ten deň zistí, kto býva na adrese, z ktorej bol list odoslaný. Nina sa bála o svoju babku, a preto sa rozhodla, že tam jednu noc prespí.

Keď v dome ostali len ony dve, spoločne ešte raz otvorili list, v ktorom bolo napísané: „Ahoj, Evička, ani neviem, čo ti mám napísať, nevideli sme sa skoro osemdesiat rokov. Myslel som si, že si zomrela a tak mi to bolo aj povedané. Ale nedávno som na internete čítal vedeckú prácu o holocauste, ktorú napísala tvoja vnučka Nina. Keď som videl jej fotku, na prvý pohľad som si myslel, že si to ty. Neskôr som si všimol, že na jednej z priložených fotiek si aj ty, jej babka. Hneď, ako som zistil, že žiješ, vyhľadal som prvú organizáciu, ktorá by sa vedela s tebou spojiť, no nedočkal som sa odpovede, a preto ti píšem tento list. Chcel by som sa s tebou znovu vidieť, znovu by som chcel počuť hlas mojej malej sestričky, a preto dúfam, že sa k tebe tento list dostane a že ma prídeš navštíviť...“

Keď to dočítali, obe plakali od šťastia a tešili sa, že ešte niekto prežil, no stále si neboli isté, či je to naozaj pravda. Večer telefonovali Dávidovi, aby sa dozvedeli, čo zistil. On ich potešil radostnou správou, že na adrese naozaj býva jej brat Ondrej Delmár. Celé natešené išli spať, pretože hneď ráno mu Eva chcela odpísať. Nina sa snažila presvedčiť babku, že mailom to bude rýchlejšie, no babka počítačom nedôverovala. Stále si myslela, že pošta je najbezpečnejší a najistejší spôsob komunikácie. Tak sa aj stalo, Evka Ondrejovi odpísala a sľúbila, že prekoná jej strach z lietania a príde aj s Ninou a Emmou. Nina následne kúpila letenky do USA a cesta za minulosťou sa mohla začať.

Keď tam prišli, bol to pre Evu strašný stres, celý čas jej išlo hlavou, čo si povedia, o čom sa budú baviť, keď sa nevideli tak strašne dlho. Čím boli bližšie k domu, tým viac sa bála. Hneď ako zazvonila, pomaly sa začali otvárať dvere. Ešte ho ani nevidela a už cítila, že je to jej brat Ondrej. Len čo uvideli jeden druhého, objali sa a silno plakali. Malá Emma nechápala, čo sa deje, a preto sa pýtala: „Prečo sú smutní, veď by mali byť šťastní a smiať sa.” Dovnútra vošla len Eva. Po dlhom, krásnom a hlavne emotívnom rozhovore sa všetci štyria usadili v útulnej priestrannej obývačke, v ktorej dominoval obraz dediny s malými domčekmi. Eva hneď spoznala ich domov. Na druhý deň Ondrej súhlasil s tým, že pôjde s nimi na Slovensko spoznať rodinu a navštívia aj pamätník obetiam vojny, ktorý stojí pri kostole ich rodnej dediny.

Pani Eva si ani vo sne nemyslela, že ako 90-ročná žena spozná svojho staršieho „mŕtveho” brata vďaka svojej vnučke Ninke, ktorej za to bude navždy vďačná.

Najbližšiu nedeľu, ktorá bola dva dni po návrate z Ameriky, sa Eva rozhodla pripraviť prekvapenie pre zvyšok rodiny a pozvala ich na oslavu. Poprosila Ninku, aby nikomu nehovorila, že prišiel Ondrej. Tak sa aj stalo, v nedeľu ráno všetko prichystala. Na stole bol znova prestretý ten istý krásny obrus, ktorý Ondrej hneď spoznal podľa škvrny od ríbezľového džemu, ktorú sa ako malí snažili skryť pred mamou. Na stole bolo pečené kurča, ryža, jablková štrúdľa a slivkový kompót.

Keď sa všetci stretli, Eve sa splnil sen, ktorý si najviac priala. Pred mesiacom jej lekár totiž oznámil, že jej zostávajú maximálne dva mesiace života, pretože má rakovinu v najvyššom štádiu. Prekvapivo sa vôbec nebála, pretože má už svoj vek a už v detstve si uvedomila, že do konca života si bude vážiť každučký okamih na slobode a hlavne v mieri bez nenávisti. Takýchto pekných a vzácnych okamihov zažila naozaj mnoho. Nikomu o tom nepovedala, lebo nechcela, aby ju všetci ľutovali a vedela, že ľudia, ktorým na nej záleží, s ňou budú tráviť čo najviac času bez ohľadu na to, koľko jej zostáva času. Keď dojedli a chcela sa postaviť, vedela, že už to prichádza. Položila na stôl lekársku správu a povedala, že to bol najkrajší mesiac.

V poslednej vôli, ktorú zanechala, Eva odkázala dom vnučke Nine. Malo to však jednu podmienku. Tou bolo, že ani po jej smrti neprestanú s tradíciou a stále sa v tom dome bude stretávať celá rodina. Približne mesiac po smrti, keď upratovali dom, našli denník, ktorý už predtým našla Emmka. No okrem zlých zážitkov boli na poslednej dvojstránke dopísané dva príbehy o tom, ako sa Eva a Ondrej zachránili. Ale to už je iný príbeh.

DE ASSUNCAO, M.M.: Spomienky zostávajú v každom z nás. In: *Mladá slovenská poviedka 2023. Zborník literárnych prác celoštátnej súťaže mladých autorov*. Dolný Kubín : Oravské kultúrne stredisko, 2023, s. 37-39.

eprasa.pl 64f209eb16

Aktivity Slovenského inštitútu vo Varšave

V Katoviciach o slovenskej filmovej dokumentaristike

V priestoroch Fakulty humanitných vied Sliezskej univerzity v Katoviciach sa 10. decembra 2024 uskutočnilo ďalšie diskusné stretnutie v rámci dlhodobého projektu ,,Dva jazyky, jeden význam". Súčasní študenti i absolventi slovakistiky, bohemistiky, ako aj ďalších slovanských jazykov, pedagógovia fakulty a ďalší pozvaní hostia tentoraz o slovenskej filmovej dokumentaristike, venovanej významným udalostiam a osobnostiam slovenských dejín 20. storočia, diskutovali s reportérkou, spisovateľkou a dokumentaristkou Veronikou Tóthovou Homolovou. Projekt ,,Dva jazyky, jeden význam" v tomto akademickom roku organizuje lektorát slovenského jazyka Sliezskej univerzity v spolupráci so Slovenským inštitútom vo Varšave. (Monika Kalinowska)

Prezentácia výtvarnej tvorby Petra Kľúčika vo Varšave

V galérii Slovenského inštitútu vo Varšave sa 5. decembra 2024 uskutočnila vernisáž výstavy akademického maliara, grafika a ilustrátora Petra Kľúčika. Absolvent Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave (oddelenie grafiky a knižnej ilustrácie u prof. Albína Brunovského) v hlavnom meste Poľskej republiky predstavuje reprezentatívny výber zo svojej grafickej tvorby pod názvom ,,V ríši divov". Ako vo svojom príhovore pripomenula kurátorka Carmen Kováčová (autor kvôli zdravotným dôvodom svoju osobnú

účasť musel zrušiť), Peter Kľúčik svoje diela doposiaľ vystavoval, v rámci desiatok individuálnych i kolektívnych výstav, v mnohých európskych krajinách, ale aj v USA a Kanade. Jeho aktuálna výstava sa v zaplnenej galérii inštitútu stretla s mimoriadnym ohlasom varšavskej odbornej i laickej verejnosti, čoho dôkazom boli mnohé neformálne rozhovory kurátorky s návštevníkmi vernisáže, prebiehajúce aj vyše hodinu po ukončení jej oficiálnej časti. Tvorbu významného slovenského výtvarníka si návštevníci Slovenského inštitútu vo Varšave budú môcť prezrieť do konca januára 2025. (Ľudmila Miller)

Tradičné predvianočné kultúrno-prezentačné podujatie

V priestoroch Slovenského inštitútu vo Varšave sa v piatok 13. decembra 2024 uskutočnilo tradičné predvianočné kultúrno-prezentačné podujatie pre spolupracovníkov, podporovateľov, účastníkov jazykových kurzov

a celoročných návštevníkov aktivít inštitútu. V prvej časti vystúpenia podtatranského folklórneho hudobno-speváckeho zoskupenia ,,Zbuje" zazneli sviatočné vinše a skladby s vianočnou tematikou zo slovensko-poľského pohraničia. V druhom, vyše polhodinovom hudobnom pásme, zazneli piesne z viacerých slovenských regiónov (Šariš, Spiš, Orava, Liptov, Horehronie), taktiež odmenené nadšeným potleskom početného publika. Návštevníci podujatia si počas večera mohli prezrieť aj aktuálne prezentovanú výstavu - výber z tvorby popredného slovenského grafika Petra Kľúčika. Predsviatočnú atmosféru doplnila ochutnávka kapustnice, pripravenej zo surovín, dovezených priamo zo Slovenska. (Monika Kalinowska)

eprasa.pl 64f209eb16

Zo zápisníka včelára – január

autor | Inga Majeriková

V našich geografických podmienkach bol január zvyčajne dlhodobo hodnotený ako najchladnejší mesiac v roku. Klimatické zmeny však spôsobili, že sa v nepravidelných intervaloch striedajú teplé a chladné periódy. Tieto teplotné zmeny môžu vyvolať aj predčasné plodovanie matiek. Pri plodovaní sa zvýši teplota v chumáči z 25 °C na 35 °C, včely začínajú konzumovať viac zásob, rýchlejšie sa im plnia výkalové vačky a keď im teplota neumožní vyprázdniť sa mimo úľa, môže to spôsobiť vážne komplikácie. Plodovanie samozrejme podporuje aj nárast klieštika.

Decembrové ošetrenie amitrazom proti klieštikovi

Tak či onak v januári sú zazimované včielky stále zhromaždené v zimnom chumáči, minimalizujú svoje energetické potreby na minimum, a preto je veľmi dôležité, aby neboli nikým a ničím zbytočne vyrušované. Ideálne je obmedziť sa na optickú kontrolu, v rámci ktorej overíme, či nie sú poškodené úle a či pevne stoja na podložke, v akom stave je úľová strieška, či konáre stromov nevyrušujú obyvateľky úľa buchotom. V prípade výdatného sneženia je dôležité ometanie letáčov. Zvedavý včelár môže svoje včielky odpočúvať pomocou lekárskeho fonendoskopu alebo gumovej hadičky. Samozrejmosťou je dopĺňanie vtáčích kŕmidiel, ktoré odlákajú potenciálnych včelích nepriateľov ďalej od úľa. Keďže iné zásahy priamo na včelnici nie sú žiaduce, v očiach nezainteresovaných pozorovateľov sa január môže javiť ako mesiac, v ktorom si včelár môže konečne naplno vydýchnuť. Opak je však pravdou. Doma v dielni ho čaká práce vyše hlavy.

Dielenské práce

Na základe vyhodnotenia uplynulého včelárskeho roka začneme plánovať nasledujúcu sezónu. Postup a rozsah dielenských prác závisí od toho, či si chceme ponechať existujúci počet včelstiev alebo sme sa rozhodli znížiť alebo zvýšiť aktuálne stavy. Každopádne opravíme poškodené úle, prípadne si vyrobíme alebo kúpime nové, reparujeme vytopené a dezinfikované rámiky. Ak je drevo na staršom rámiku v poriadku, odstránime z neho starý plást, očistíme ho od vosku a dezinfikujeme. Opálime ho ohňom a následne ponoríme do horúcej vody spolu s dezinfekčným prostriedkom. Potom ho umyjeme čistou vodou pomocou vysokotlakovej pištole a osušíme. Všetky úle, opravené aj nové, ošetríme vonkajším náterom. Najprv ich však musíme oškriabať, obrúsiť, prípadne opáliť. Vnútro si včielky upravia samé. Môžeme im prípadne pomôcť tým, že očistené a dezinfikované vnútorné steny úľa natrieme propolisovou tinktúrou – zmesou propolisu rozpusteného v technickom liehu. Vyčistíme aj rojáčik. Vytriedime a vyradíme staré plásty. Zabezpečíme si dostatočný počet medzistienok. So zatavením medzistienok, t. j. ich vložením do rámika počkáme až do apríla/mája, kedy teplota dosiahne 18-20 °C, pretože by nám mohli v chladnejšom počasí zvlhnúť a popraskať.

V posledných desaťročiach začali niektorí včelári využívať namiesto klasických drevených rámikov plastové rámiky. Pred prvým použitím takéhoto rámika je nutné naniesť nylonovým valčekom alebo štetcom na predlisované dná buniek vosk, ktorý by mal mať teplotu 70-85°C, pri teplote nad 120 °C môže dôjsť k trvalej deformácii rámika. Plastové rámiky sa vyrábajú najčastejšie z polystyrolu a z polykarbonátu, respektíve z polypropylénu. Pri dezinfikovaní plastových rámikov najprv zoškrabneme rozperákom alebo špachtľou vosk. Zatiaľ čo rámiky z polystoru znesú len 70-80 °C, iné vydržia aj teplotu vyše 100 °C. Na tie, ktoré sa nesmú dať do vriacej vody, sa použije vysokotlaková pištoľ (je potrebná ak v plástoch zostali zbytky peľu) a následne po vyčistení sa všetky typy plastových rámikov dezinfikujú klasickou kombináciou Sava a roztoku hydroxidu sodného. Plastový rámik je vylisovaný ako jednoliaty celok, t. j. obvodový rámik + medzistienka. Nevýhodou takéhoto rámika je, že včely si pri prechode z jednej uličky do druhej nemôžu vytvoriť otvory, ale musia obísť rámik po obvodových medzerách. ■

Viete, že...

v obci Moravany v okrese Michalovce na východnom Slovensku sa nachádza živý včelársky skanzen? Tvoria ho úle rôznych druhov (klátové, figurálne atď.), náučné tabule, apidomček či hmyzí domček z drievok a šišiek, v ktorom prebývajú včely samotárky, ktoré nemajú žihadlo a žijú samotárskym spôsobom života. Do skanzenu sa neplatí žiadne vstupné, ale v prípade, že máte záujem podporiť tento zaujímavý projekt, môžete nechať dobrovoľný príspevok v kasičke, ktorá sa nachádza v apidomčeku.

eprasa.pl 64f209eb16

Stretnutie s prezidentom Andrzejom Dudom

Dňa 14. januára prijal prezident poľskej republiky Andrzej Duda spoločne s manželkou Agatou Kornhauser-Duda na tradičnom novoročnom stretnutí v Prezidentskom paláci vo Varšave zástupcov poľských národnostných i etnických menšín a cirkví i náboženských združení. Medzi pozvanými nechýbal ani generálny tajomník Spolku Slovákov v Poľsku Ľudomír Molitoris, ktorý zastupoval slovenskú menšinu. Prezident poďakoval prítomným za ich prínos pri budovaní Poľskej republiky a podčiarkol, že aj vďaka tomu je krajina, v ktorej žijú dnes tým, čím je. (mm-m)

Novoročné stretnutie v Krakove

Dňa 10. januára sa generálny tajomník Spolku Slovákov v Poľsku Ľudomír Molitoris zúčastnil tiež novoročného stretnutia predstaviteľov mesta Krakova s neziskovými organizáciami fungujúcimi na jeho území, ktorého cieľom bolo najmä posilnenie spolupráce mesta s tretím sektorom a zároveň výmena skúseností i nápadov ohľadom nových projektov. Prítomní boli oboznámení s možnosťami financovania tretieho sektora a vzájomného dialógu. (mm-m)

Klzisko v Nedeci zadarmo

Od 13. januára 2025 je v Nedeci za budovou Turistického a športového strediska prístupné pre širokú verejnosť klzisko, ktoré už tradične zabezpečila Gmina Nižné Lapše. Je otvorené od 11:00 do 19:00 a prístup na zimné korčuľovanie je zadarmo. Rovnako ako v predchádzajúcom roku je aj prístupná trasa pre bežkárov a požičovňa lyžiarskeho vybavenia. (aj)

Milí čitatelia,

prinášame Vám možnosť kúpiť svojím blízkym predplatné Života formou darčekovej poukážky. Jej hodnota bude závisieť od druhu predplatného. Potešte svojich blízkych, priateľov práve predplatením Života!

ZÁUJEMCOVIA O DARČEKOVÝ POUKAZ SA MÔŽU HLÁSIŤ NA
e-mail: zivot@tsp.org.pl
alebo na telefónnom čísle 12/633 36 88
prípadne uhradiť na číslo účtu:
BNP PARIBAS
27 1600 1462 1836 1842 2000 0001
IBAN: PL 27 1600 1462 1836 1842 2000 0001
SWIFT: PPABPLPK
s poznámkou:
„Darčeková poukážka na predplatné Života 2025“

DAR SRDCA

Do našej akcie Dar srdca sa zapojil **Milan Novotný z Varšavy** sumou 50 EUR pre potreby redakcie Život. Darcovi srdečne ďakujeme!

Ktokoľvek by chcel podporiť náš Spolok, môže prispievať na adresu: Towarzystwo Słowaków w Polsce, ul. św. Filipa 7, 31-150 Kraków. Nr konta: BNP PARIBAS 27 1600 1462 1836 1842 2000 0001.

eprasa.pl 64f209eb16

Blahoželáme

Je nám veľkým potešením,
želať Ti v deň 82. narodenín,
veľa zdravia, šťastia veľa,
všetko, čo si srdce želá,
veľa lásky, spokojnosti,
v celej ďalšej budúcnosti,
úsmev v tvári, radosť v oku, božie
požehnanie v každom žitia kroku.

Blahoprianie zasiela krajanke **Helene Sarnovej z Čiernej Hory**, ktorá 1. januára oslávila 82. narodeniny, celá rodina.

***

Zaželať ti radosť?
To by bolo málo.
Zaželať ti krásu?
Veď jej nemáš málo.
Zaželať ti šťastie?
Načo? Veď ho nájdeš aj sama.
Tak ti želáme čo všetkým chýba,
nech Ti život dá to,
čo v sebe skrýva!
Krásne narodeniny!

Narodeninový vinš zasielajú krajanke **Márii Chalupkovej z Novej Belej**, ktorá 3. januára oslávila 30. narodeniny, rodičia, súrodenci a ostatná rodina.

***

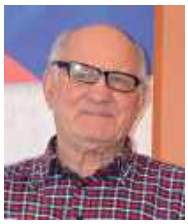

Pri Tvojom krásnom výročí,
slzy sa tisnú do očí,
srdce sa láskou rozbúši,
radosť nám vchádza do duší,
bozky sa snúbia s objatím
a pery šepkajú dojatím.
Ži dlho medzi nami, kým Teba máme, nie sme sami.
Prajeme veľa zdravia, lásky i božieho požehnania.

Blahoželanie zasiela krajanovi **Eduardovi Prilinskému z Podvlku**, ktorý 4. januára 2025 oslávil vzácne 80. narodeniny, manželka, deti s rodinami a ostatná rodina.

***

Nech každý deň je pre Teba slávnostný
a úsmev nevymizne z pier Ti radostný.
Zdravie nech Ti slúži ešte dlhé roky,
šťastné nech sú všetky Tvoje ďalšie
kroky.

Blahoprianie zasielajú krajanovi **Rafaelovi Mošovi z Novej Belej,** ktorý 25. januára oslávi 50 rokov života, rodičia, sestry Kristína, Paulína a brat Marek s rodinami, ako aj ostatná rodina.

***

Život plný radosti,
bez nervov a starostí,
žiadny čas strávený nudou,
všetko najlepšie
nech máte ešte len pred sebou.
Veľa šťastia, zdravíčka!

Srdečné blahoželanie zasielajú **manželom Helene a Romanovi Kovalčíkovým** z USA, rodákom zo Spiša, ktorí oslavujú v januári narodeniny - Helena 23. januára 48 rokov a Roman 30. januára 50 rokov života, rodičia, bratia, ako aj celá rodina.

***

Milá Danka,
nech kvitnú ruže na Tvojej tvári,
nech z Tvojich očí radosť žiari,
nech Tvoje srdce nepocíti klam,
to Ti prajem k 60. narodeninám.

Narodeninový vinš zasiela krajanke **Danute Surmovej z Krempách**, ktorá 19. januára 2025 oslávila životné jubileum 60. narodeniny, kamarátka Anna Surmová.

***

K 50. narodeninám Ti prajeme,
ako to zvykom býva,
aby sa Ti splnilo,
čo Tvoje srdce skrýva.
K tomu zdravia, lásky,
radosti i v kruhu rodiny
spokojnosti.

Blahoprianie k narodeninám zasiela krajanovi **Sylvestrovi Skwarekovi z Novej Belej**, ktorý 28. decembra 2024 oslávil 50. narodeniny, celá rodina.

***

Najväčšie sú tie zisky,
čo život vkladá do kolísky.
V jednej z nich už sladko dýcha,
Vaše šťastie, Vaša pýcha.

Gratuláciu k narodeniu dieťaťa zasiela šťastným rodičom **Sylwii a Jozefovi Klukošovským z Harklovej**, ktorým do rodiny pribudol **synček Dominik**, celá rodina. Nech Vám prináša každý deň radosť a úsmev, rastie v zdraví a znásobí rodinnú pohodu.

eprasa.pl 64f209eb16

ODIŠLI OD NÁS

Dňa 31. decembra 2024 zomrela v Krempachoch vo veku 78 rokov krajanka

ŽOFIA LOJEKOVÁ

rodená Jurgowska

Zosnulá bola čitateľkou časopisu Život. Odišla od nás starostlivá matka, svokra, stará mama a sestra. Nech odpočíva v pokoji!

Dňa 14. decembra 2024 zomrel v Krempachoch vo veku 77 rokov krajan

JÁN ZYGMUD

Zosnulý bol dlhoročným čitateľom časopisu Život. Odišiel od nás starostlivý manžel, otec, dedo, brat a známy. Nech odpočíva v pokoji!

Rodinám zosnulých vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP v Krempachoch

Dňa 7. januára 2025 zomrel v Jurgove vo veku 78 rokov krajan

JÁN CHOVANIEC

Zosnulý bol dlhoročný čitateľom časopisu Život. Odišiel od nás starostlivý otec, dedo, svokor, brat a ujo. Nech odpočíva v pokoji!

Rodine zosnulého vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP v Jurgove

Dňa 7. januára 2025 zomrel v Novej Belej vo veku 57 rokov krajan

JÁN GAVENDA

Zosnulý patril do radov krajanov. Odišiel od nás manžel, otec, dedo, brat a ujo. Nech odpočíva v pokoji!

Rodine zosnulého vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP v Novej Belej

Tragédia na Gymnáziu v Spišskej Starej Vsi

Gymnázium v Spišskej Starej Vsi, ktoré navštevovali aj viacerí študenti zo severného Spiša v Poľsku, zažilo 16. januára obrovskú tragédiu. Jeden z nových študentov zaútočil nožom na zástupkyňu riaditeľky, ktorú smrteľne zranil. Zavraždil tiež osemnásťročnú spolužiačku, pričom ďalšia študentka leží so zraneniami v nemocnici v Poprade. Páchateľ z miesta činu ušiel a približne za hodinu ho vystopovala policajná hliadka v lese smerom na Matiašovce.

Na miesto tragédie ešte v ten istý deň pricestovali minister školstva, výskumu, vývoja a mládeže Tomáš Drucker, minister vnútra Matúš Šutaj Eštok, generálny prokurátor Maroš Žilinka i prezident Policajného zboru Ľubomír Solák. Útok odsúdili aj všetci najvyšší ústavní činitelia Slovenskej republiky.

Pre všetkých, ktorí boli touto tragédiou priamo, či nepriamo zasiahnutí bola zriadená krízová linka a bola im poskytovaná psychologická pomoc.

Tragédia znovu otvorila otázku ďalšieho smerovania spoločnosti, v ktorej sa namiesto dialógu a hľadania konštruktívnych riešení podporuje agresivita a útočné správanie.

Najbližším nevinných obetí vyjadrujeme úprimnú sústrasť a zraneným prajeme, čo najskoršie uzdravenie...

Slovenské sv. omše v nedeľu a sviatky na Spiši a Orave

Nová Belá - farnosť sv. Kataríny Alexandrijskej o 11.00 hod.
Krempachy - farnosť sv. Martina o 10.30 hod.
Nedeca - farnosť sv. Bartolomeja o 7.30 hod.
Kacvín - farnosť Všetkých Svätých o 9.15 hod.
Jurgov - farnosť sv. Sebastiána o 11.00 hod.
Vyšné Lapše - farnosť sv. Petra a Pavla o 7.00 hod.
Jablonka - farnosť Premenenia Pána o 16.00 hod.
Spišská Stará Ves - farnosť Nanebovzatia Panny Márie o 8.00 a 11.00 hod.
Veľká Franková - farnosť sv. Mikuláša o 9.30 hod. a filiálka Malá Franková o 8.00 hod.
Ždiar - farnosť Navštívenia Panny Márie o 7.45 hod. a 9.30 hod., filiálka Tatranská Javorina - kostolík sv. Anny o 11.00 hod.
Trstená - farnosť sv. Martina o 7.00, 8.30 a 10.30 hod.
Bobrov - farnosť sv. Jakuba o 8.00 a 10.30 hod.

eprasa.pl 64f209eb16

Triedený zber textilu a šatstva

Vzhľadom na nové nariadenia o triedení odpadu v Európskej únii sa od 1. januára 2025 v Poľsku zavádza nová povinnosť triediť textilný odpad a šatstvo. Nové nariadenia majú za cieľ zvýšiť recykláciu a znížiť množstvo odpadu posielaného na skládky. V rámci týchto zmien sa šatstvo a textil bude separovať od ostatného komunálneho odpadu. V skratke to znamená, že do kontajnerov na zmesový odpad už nebude môcť putovať textil a oblečenie.

Textilný a odevný odpad zahŕňa: šatstvo, látkové obrusy, záclony, závesy, prikrývky, posteľné prikrývky, plachty a použitú obuv. Veci, ktoré už nepotrebujeme, ale sú stále použiteľné sa odporúča venovať iným ľuďom. Nepoužiteľné textílie, ako napríklad staré uteráky alebo deky, môžete darovať zvieracím útulkom, kde ich určite ocenia. Ak ide o znečistený alebo roztrhaný textil, je možnosť jeho odovzdania na zberných dvoroch (napr. na Orave v Jablonke PSZOK, ul. Babiogórska 51 alebo v Podvlku 66B). Dávajte si pozor, pretože nesprávne triedenie odpadu má za následok zvýšenie poplatkov za zlé nakladanie s odpadom. (gf)

Nové hasičské náradie vo Veľkej Lipnici

Dňa 30. decembra 2024 prevzali dobrovoľní hasiči v Gmine Veľká Lipnica nové hasičské náradie, ktoré bolo nakúpené s príspevkom z Malopoľského kraja. Tri motorové striekačky prevzali dobrovoľné hasičské zbory z Veľkej Lipnice – Murovanice, Veľkej Lipnice – Centrum a Veľkej Lipnice – Prívarovky. Hodnota nákupu náradia presiahla 70 tisíc zlotých. (aj, foto: www.lipnicawielka.pl)

Betlehemská hra v škole v Harkabúze

V decembri bola na základnej škole v Harkabúze pripravená žiakmi, rodičmi a učiteľmi betlehemská hra o narodení Ježiška a tesne pred Vianocami ju vzhliadli žiaci i rodičia. Základ hry tvorila viacgeneračná oravská rodina, ktorá sa v duchu tradícií pripravovala na vianočné obdobie a Štedrý deň a na tomto pozadí sa odohrával príbeh o narodení Ježiška. (aj, foto: www.spharkabuz.rabawyzna.pl)

Polnočné koledovanie v Chyžnom

Polnočná svätá omša bola v kostole sv. Anny v Chyžnom veľmi slávnostná a ozvláštnená spevom i hudbou v podaní miestneho Folklórneho súboru Rombaň, ktorý pripravil polnočné koledovanie priamo pri betleheme v kostole. Spievali, hrali a prihovárali sa vo svojom programe členovia súboru a takýmto pekným spôsobom veselo a slávnostne privítali narodenie Ježiška. Prítomní veriaci si

spolu zaspievali viaceré vianočné koledy. (aj, foto: FB Parafia św. Anny Chyżne)

Možnosť liečebnej rehabilitácie s KRUS

Poľnohospodárska poisťovňa KRUS ponúka svojím platiteľom - poľnohospodárom možnosť liečebných pobytov zadarmo. Podmienkou je predloženie žiadosti o využite liečebného pobytu a čakanie na kontakt zo strany pracovníkov spomínanej poisťovne, ktorí oznámia výsledok predloženej žiadosti. Viac informácií nájdete na www.gov.pl/krus/rehabilitacja-lecznicza. (aj)

Zimné radovánky deti

Na začiatku januára konečne začalo viac snežiť a deti netrpezlivo čakajúce na bohatšiu bielu prikrývku sa veľmi potešili, pretože sa mohli sánkovať, lyžovať a stavať snehuliakov či iné postavičky zo snehu. Prišli na rad i korčule a radosti bolo pritom viac než dosť. Niektorí nám aj zaslali svoje fotografie zo zimných radovánok na publikáciu. (aj, foto: ak, mk)

eprasa.pl 64f209eb16

Milé deti, práve máte zimné prázdniny, nakreslíte nám ako ste ich strávili. Svoje kresby nám pošlite do redakcie a jedného z vás odmeníme peknou slovenskou knihou. V januári sme odmenili Denisku Wnenczak.

Maruška P.

Ako si princ zo zimného kráľovstva vybral princeznú

Za deviatimi horami a deviatimi riekami bolo jedno zimné kráľovstvo. Kráľ a kráľovná, ktorí tam žili, boli múdri a spravodliví. Mali syna, veľmi múdreho princa. Bol už dospelý, a tak bolo potrebné, aby sa oženil. Princovi sa však do toho veľmi nechcelo. Nepoznal žiadnu princeznú, ktorá by sa mu páčila.

Preto jeho rodičia usporiadali ples a pozvali všetky princezné a dievčatá vznešeného pôvodu, aby si princ mohol vybrať. A keďže to bolo zimné kráľovstvo, ples sa konal vonku na ľade. Na obrovskej zamrznutej ploche. A aby to bolo ešte zaujímavejšie, bol to klobúkový ples. Každý, kto prišiel na ples, musel mať nejaký klobúk. Samozrejme, taký, ktorý by zapôsobil na princa.

Ilustrácie: KJ

Nastal deň, keď sa mal ples konať. Prichádzali princezné a vznešené dámy zo všetkých kútov celého sveta. Na hlavách sa im pýšili neobyčajné klobúky. Jeden vyzeral ako ananás, druhý ako veža a tretí ako medvedík. Bola to naozaj hotová prehliadka. Princ nevedel, kam sa má najprv pozrieť, s ktorou princeznou má tancovať ako prvou. Požiadal niekoľko z nich o tanec, potancoval a rozprával sa s nimi. Potom si sadol na trón vedľa rodičov a chvíľu premýšľal.

„Tak čo, princ? Ktorá sa ti páči?“ zvedavo a netrpezlivo sa vypytoval kráľ a kráľovná. Princ nešťastne krútil hlavou: „Ja neviem. Klobúky majú krásne a ony sú aj veľmi pekné, ale…“ „Ale čo?“ pokračovali rodičia.

„Žiadna nie je múdra a zároveň nie namyslená. Proste múdra a milá,“ pokračoval princ. Potom si však všimol jeden klobúk, ktorý sa od ostatných líšil. Bol ručne vyšívaný a skromný. Vôbec nevyčnieval. Princ chcel spoznať dievča, ktoré malo na sebe vyšívaný klobúk. Požiadal ju teda o tanec.

Keď spolu tancovali, dievča si celý čas zakrývalo tvár klobúkom. Princ videl len jej krásny úsmev. Keď sa s ňou rozprával, zistil, že dievča je aj múdre. Nevychvaľovala sa, nevtierala sa do jeho priazne, len úctivo a príjemne odpovedala na jeho otázky.

A naviac tancovala tak elegantne.

Keď sa pieseň skončila, dievča sa chystalo odísť, ale princ ju zastavil a spýtal sa: „Mám ešte posledné dve otázky. Prečo ste si vybrala taký skromný a jednoduchý klobúk? A odkiaľ ste?“

Dievča si stiahlo klobúk z tváre, usmiala sa svojím očarujúcim úsmevom a povedala: „Pretože to, čo máš pod klobúkom, je dôležitejšie ako to, aký klobúk nosíš. A ja pochádzam zo skromného kráľovstva, ale zároveň aj z toho najbohatšieho.“ A potom odišla.

Princ mal vybrané. Vedel, že chce túto princeznú za svoju ženu. Hľadal ju po celej zimnej krajine. Precestoval ju krížom-krážom, až napokon našiel kráľovstvo, ktoré vyzeralo skromne a chudobne. A tak sa pýtal aj tam po princeznej. A našiel ju. Princezná bola šťastná, že ju princ vyhľadal a chcel ju za ženu.

A princ? Ten bol šťastný, že si našiel princeznú, ktorá má pod klobúkom. Aj keď trošku chudobnú, ale zároveň nesmierne bohatú. Nemala síce veľa peňazí, ale mala v sebe veľa lásky a vrúcna. A to je dôležitejšie. (Zdroj: www.rozpravkozem.sk)

Elena Čepčeková

Biely obor

Sniežik padá, vietor fúka,
chrobáčiky driemu dnuká.
Drieme Meduška i čmeľ.
Aj ježko by driemať chcel,
ale aha, pod oknami,
kde má skrýšu s jabĺčkami,
naraz zastal obor biely
s hrncom na hlave.
Okrúhly sťa guľa celý,
nohy ťarbavé.
Červený nos, čierne oči,
neprevraví, nevykročí.
Každý deň sa znovu ľaká
chudák ježko – snehuliaka.

eprasa.pl 64f209eb16

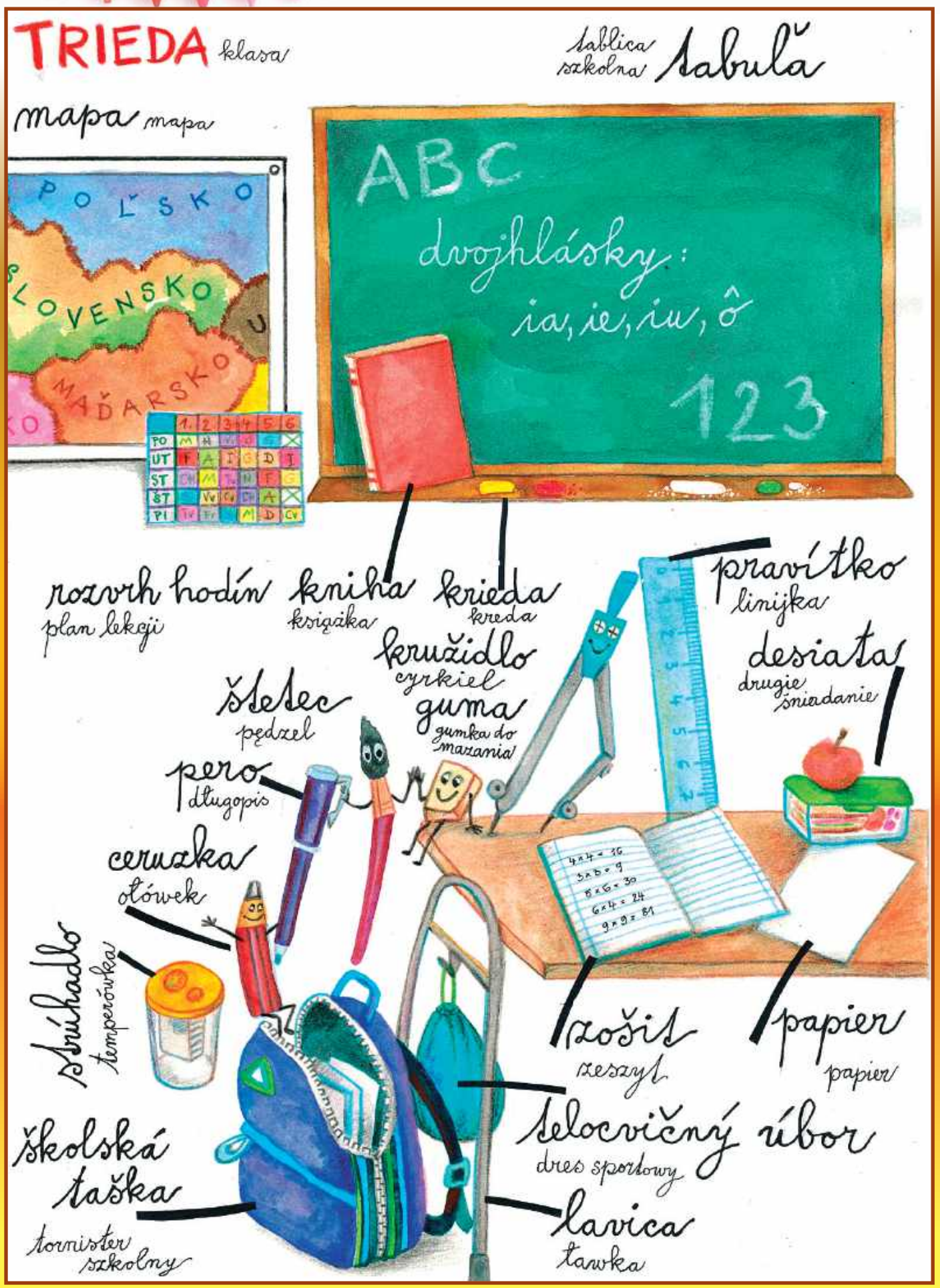

texty a ilustrácie | Renáta Milčáková

eprasa.pl 64f209eb16

Ssangyong Tivoli 1,5 GDI Turbo Style+

Ilustračné foto: Internet

Značka Ssangyong priniesla na trh model Tivoli, ktorým sa snaží ponúknuť novú kvalitu za nižšiu cenu. V poslednej dobe prichádza na trh veľa automobilov, ktoré sú vybavené mnohými technickými i digitálnymi novinkami, ale spája sa to i so značným zvýšením ceny. A práve kórejské Tivoli by malo byť takým lacnejším riešením pre zákazníkov, ktorý hľadajú kompaktné auto pre pohyb po meste.

Vyznačuje sa 10,25-palcový displejom s konektivitou, dvojzónovou klimatizáciou, ako aj vyhrievaním sedadiel a volantu. Balík LED sa postará o LED svetlomety, ktoré však svojím výkonom nepresahujú 100 wattov a to znamená, že nemusia byť vybavené ostrekovačmi svetlometov. Na palubnej doske sa nachádza ovládač sklonu svetiel. Zasa ovládanie klimatizácie je na dotykovom paneli, hoci s pevnými bodmi. Celkovo je interiér mixom klasického ovládania a moderných technológií. Je to prehľadné a nie je potrebné nejaké zvláštne školenie pre ich ovládanie. Spracovanie interiéru je jednoduché a cenu tiež ovplyvňuje veľa dielov z tvrdšieho plastu. Priestorové pomery sú dobré a zodpovedajú danej triede. V aute je dostatočný priestor pre štyroch dospelých. Z dynamického hľadiska sa môžete spoľahnúť na 1,5-litrový turbomotor, ktorý svojím maximálnym výkonom 120 kW (163 k) poteší dynamikou, hoci zrýchlenie z 0 na 100 km/h výrobca neuviedol, maximálna rýchlosť sa pohybuje na úrovni 175 km/h. Pri rýchlej jazde, rátajte s deviatimi litrami benzínu, no v prípade pokojnejšej jazde dokážete jazdiť za 7,0 l/100 km. Prepĺňaný zážihový R6/16V, zdvihový objem valcov 1 497 cm3, max. Výkon 120 kW (163 k) pri 5 000 – 5 500 ot.min-1, max. krútiaci moment 260 Nm pri 1 500 – 4 000 ot.min-1. Emisie CO2 175 g/km. Šesťstupňový automat Aisin sa radí komfortne, a to aj v manuálnom režime. Podvozok kopíruje svojím nastavením charakter auta, takže je komfortný a príjemne tlmí nerovnosti presne v strede. Batožinový priestor má 423 dm³. Je to, ako bolo spomenuté, auto priam stvorené do mestského priestoru. ■

Zuzka varí: z kuchyne starej matere

TRADIČNÉ ŠUHAJDY

Ilustračné foto: Internet

Ingrediencie:

Na čokoládovú zmes:

250 g rastlinného tuku,

250 g pudingového prášku čokoládového,

150 g práškového cukru,

3 polievkové lyžice kakaového prášku,

Na plnku:

120 g mletých orechov,

120 g práškového cukru,

120 ml mlieka,

Voliteľné: 100 g mletých detských piškót a ešte 80 ml mlieka,

Na zdobenie: vlašské orechy, lúpané mandle, cukrové guľôčky, lentilky,

Pracovný postup: Pripravíme si najskôr čokoládovú zmes nad parou rozpustíme rastlinný tuk a pridáme k nemu pudingový prášok, práškový cukor a kakao. Miešame nad parou do zhustnutia, asi 5 minút. Potom si pripravíme orechovú plnku: mleté orechy zalejeme horúcim mliekom a pridáme cukor. Premiešame a necháme vychladnúť. Ak by bola plnka príliš riedka, krátko ju povaríme, alebo pridáme aj pomleté detské piškóty. Keby sa stalo, že bude príliš hustá pridáme viac mlieka. Plnka by mala byť primerane hustá. Ďalším krokom je naplnenie košíčkov. Do papierových košíčkov naberte po 1 lyžici čokoládovej zmesi a nechajte ich chvíľočku vychladnúť v chladničke, do 15 minút, aby zostávajúca čokoláda, ktorá ešte pôjde na vrchnú vrstvu nestuhla. Na prvú vrstvu čokolády v košíčkoch pridávame po 1 lyžici orechovej plnky. Na vrch príde zase lyžica čokoládovej zmesi. Ak vám zostane, dajte aj viac.

Mierne stuhnuté šuhajdy na záver ozdobíte orechmi, lúpanými mandľami, cukrovými guľôčkami, alebo lentilkami. Nechajte šuhajdy, aby dobre stuhli a potom ich podávajte. Dobrú chuť! ■

eprasa.pl 64f209eb16

Šport na Spiši a Orave

autor | Milica Majeriková-Molitoris

FUTBAL

Zimné mesiace znamenajú pre futbalistov obdobie prípravy na letnú sezónu, a to aj v rámci rôznych halových turnajov. Koncom decembra a začiatkom januára zápasili v halách najmä mládežníci spišských a oravských futbalových klubov.

Oravská detská liga

Koncom decembra vyvrcholila v Jablonke futbalová Oravská detská liga v kategórii žiakov odohraním finálových zápasov. Do finále sa okrem iných prebojovali aj dve oravské družstvá: **Orawa Jablonka** a **Babia Góra Lipnica Wielka** i jedno družstvo zo Spiša **KS Niedzica** (na obrázku). Všetky

Foto FB

odohrali celkovo šesť zápasov, pričom najlepšie z nich si počínali Nedečania, ktorí v súboji o tretie miesto nakoniec porazili Jablončanov a odniesli si bronzovú medailu.

Víťazstvo mládežníčok z Krempách

Začiatkom januára sa ženské mládežnícke futbalové družstvo **LKS Spisz Krempachy** zúčastnilo dvojdňového turnaja v Charsznicy. Krempašanky tu odohrali sedem skvelých zápasov, v ktorých ani raz neprehrali. Hneď v úvode porazili *Legiu Ladies* 4:2 a v nasledujúcich dvoch zápasoch nedovolili súperkám streliť ani jediný gól, keď zvíťazili nad *Gosirki Piaseczno* 2:0 a *Victoriou Zalas* vysoko 6:0. Jedinú remízu zaznamenali v súboji s futbalistkami *Wisła Kraków* 2:2. Potom už pokračovali vo svojej spanilej jazde a zvíťazili nad *Kotan Ozorków* 4:0, *Strażak Kokotów* 5:1 a *Radziszowianka Radziszów* rozdielom triedy 7:0. So šiestimi víťazstvami a jedinou remízou a s celkovým skóre 28:5 sa tak suverénne stali víťazkami celého turnaja.

Foto FB

Memoriál Pavla Knapíka v Spišskej Starej Vsi

Dve družstvá mladých futbalistov zo Spiša **LKS Spisz Krempachy** a **KS Niedzica** sa v januári zúčastnili futbalového turnaja Memoriálu Pavla Knapíka v Spišskej Starej Vsi. Lepšie sa darilo Krempašanom, ktorí v konkurencii piatich tímov obsadili konečné 3. miesto. Nedečania skončili na nepopulárnej štvrtej priečke. Víťazstvo si odnieslo domáce družstvo *Dunajec Spišská Stará Ves*, druhí skončili hráči *PAS Szczawnica* a poslední mladí futbalisti *Tatran Hanušovce*.

Orawa Winter Cup

Začiatkom januára sa v oravských halách v Jablonke a Veľkej Lipnici odohrali zápasy piateho ročníka futbalového turnaja mládežníckych družstiev Orawa Winter Cup. Víťazom turnaja sa stal *AP MasterKids*, ktorý nezaknihoval ani jedinú prehru. Druhé miesto obsadili *GLKS Nacomi Wilkowice I* a bronz si odniesli ich náhradníci z *Nacomi Wilkowice II*. Oravské družstvá obsadili až nasledujúce miesta.

Foto FB

Štvrtý boli mladí futbalisti **Orawy Jablonka II**, piaty hráči **Orawy Jablonka I** a šiesty klub **Babia Góra Lipnica Wielka**. Dvaja Jablončania – Szymon Świetlak a Dawid Janowiak sa však ocitli medzi najlepšou päticou hráčov turnaja (na obrázku).

STOLNÝ TENIS

Koncom roku pokračoval jediný zástupca z Oravy v súťaži Krakovského oblastného zväzu stolného tenisu vo vynikajúcich výkonoch a dve kolá pred koncom sezóny ešte stále hráči LKS Orawa Jablonka neokúsili chuť prehry.

V. Liga regiónu Nový Targ

V druhej polovici decembra odohrali stolní tenisti **LKS Orawa Jablonka** dva zápasy. V prvom nastúpili na domácej palubovke proti *LKS Victoria Nidek II*, ktorú zdolali presvedčivo 12:2. Už v úvode nedali súperovi žiadnu šancu, keď v prvých ôsmich zápasoch zaznamenali sériu ôsmich víťazstiev a až následne im dovolili získať prvý bod. Všetky svoje zápasy vyhrali Jacek Brożek i Krystian Pracharczyk, ďalšie body pridali Jerzy Palenik a Witold Gil a jeden bod tiež Tadeusz Litwiak. Druhý zápas odohrali Oravci na pôde *KS Gorce Nowy Targ III*, ktorý zdolali rovnakým pomerom 2:12. Naplno bodovali Marcin Łowas i Wojciech Klucz. Ďalšie body pridali Krystian Pracharczyk a Jacek Brożek a v štvorhre i Jerzy Palenik. LKS Orawa Jablonka je tak ako jediný klub bez jedinej prehry jednoznačným lídrom súťaže a má našliapnuté na víťazstvo v lige.

P.č.	Stolnotenisový klub	Z	V	R	P	B
1.	**LKS Orawa Jablonka**	**9**	**8**	**1**	**0**	**17**
2.	KS Turbacz Mszana Dolna	10	8	0	2	16
3.	KS Gorce Nowy Targ III	10	7	1	2	15
4.	UKS Metalka Nowy Targ	9	6	2	1	14
5.	Power Rangers Czarny Dunajec	10	6	1	3	13
6.	KTS Victoria Spytkowice II	9	6	1	2	13
7.	LKS Victoria Nidek III	10	4	1	5	9
8.	LKS Victoria Nidek II	9	3	1	5	7
9.	MKS Halniak Maków Podhalański	10	3	0	7	6
10.	UKS Orły Zakopane	9	1	0	8	2
11.	KS Backhand Andrychów II	9	1	0	8	2
12.	KS Gorce Nowy Targ IV	10	0	0	10	0

eprasa.pl 64f209eb16

Krzem – pierwiastek życia cz. 1

Ziemia okrzemkowa

Krzem to pierwiastek, półmetal, o symbolu chemicznym Si *(łac. Silicium)*. Występuje powszechnie w glebie, wodzie i skałach w postaci dwutlenku krzemu i krzemianów. Najbardziej znanym i popularnym związkiem jest krzemionka – piasek i piaskowce - która stanowi około 12% masy ziemi. Krzem został po raz pierwszy opisany przez A. Lavoisiera w XVIII w.

To pierwiastek, który jest niezbędny wszędzie tam, gdzie powstaje życie, regeneracja i naprawa tkanek. Występuje w całym ciele człowieka: w płynach ustrojowych, tkance łącznej, przysadce mózgowej, grasicy, nadnerczach, płucach, mięśniach, naczyniach krwionośnych, śluzówce, tchawicy, stawach, chrząstkach, ścięgnach i skórze. Jest nazywany pierwiastkiem życia z uwagi na rolę, jaką spełnia w naszym organizmie:

- bierze udział w syntezie kolagenu (rusztowanie, które zapewnia wsparcie dla tkanek), elastyny (uelastycznia i wzmacnia tkanki) oraz kwasu hialuronowego (wspiera regenerację skóry, zapobiega stanom zapalnym, leczy trądzik);
- stymuluje różnicowanie komórek kościotwórczych i odpowiada za mineralizację macierzy kostnej i zębów; uczestniczy w odbudowie chrząstki stawowej, utrzymuje odpowiedni poziom płynu stawowego; przeciwdziała chorobom zwyrodnieniowym stawów i krzywicy;
- łagodzi nerwobóle, bóle korzonków i reumatyczne;
- wpływa na prawidłowe funkcjonowanie tkanki łącznej;
- uelastycznia i zwiększa wytrzymałość żył i zapobiega odkładaniu się blaszki miażdżycowej w ściankach naczyń;
- jako nośnik informacji jest niezbędny w komunikacji ciało-mózg;
- uczestniczy w produkcji chlorofilu i hemoglobiny;
- odtruwa i wzmacnia organizm, przyspiesza proces regeneracji tkanek, odbudowę błon śluzowych przewodu oddechowego, pokarmowego i dróg rodnych u kobiet;
- korzystnie wpływa na pamięć i koncentrację;
- ogranicza rozwój chorób otępiennych;
- reguluje przemianę materii i poziom hormonów;
- jest konieczny do rozwoju roślin.

Dzienne zapotrzebowanie na krzem dla osoby dorosłej wynosi 20-30 mg (niektórzy twierdzą, że do 60 mg) dziennie. Niedobór krzemu jest groźny dla naszego zdrowia i może powodować:

- pogorszenie się stanu skóry (przesuszenie, powstawanie zmarszczek, nadwrażliwość, szybsze starzenie się, zmiany i choroby skórne, w tym grzybice, łuszczycę czy cellulit, trudności w gojeniu się ran), włosów (przetłuszczanie, wypadanie, kruchość, łamliwość, rozdwajanie się końcówek, łupież, przedwczesne siwienie) i paznokci (łamliwość i rozdwajanie się płytki);
- upośledzenie rozwoju szkieletu, zahamowanie procesów kościotwórczych i deformację czaszki; choroby kości i więzadeł; zaburzenia wzrostu u dzieci;
- degenerację i zwyrodnienia stawów, choroby reumatyczne, osteoporozę, paradontozę i artrozę;
- powstawanie blaszek miażdżycowych w naczyniach krwionośnych;
- bolesne i obfite miesiączki;
- zwiększenie podatności na infekcje dróg oddechowych oraz na urazy mechaniczne mięśni, stawów, chrząstek i ścięgien;
- podniesienie poziomu cholesterolu;
- spadek odporności i osłabienie systemu immunologicznego.

Zawartość krzemu w organizmie spada wraz z upływem lat; po 25. roku życia zaczyna obniżać się coraz szybciej. Do spadku krzemu przyczyniają się także:

- alkalizowanie gleby wapniem i jego solami;
- oczyszczanie i rafinacja produktów roślinnych;
- antybiotyki i leki zawarte w żywności;
- niewłaściwa dieta: częste spożywanie produktów o dużej zawartości wapnia i cukrów prostych; nadużywanie przemysłowo przetworzonej i głęboko mrożonej żywności;
- wchłanianie krzemu z przewodu pokarmowego może być utrudnione przez fluorki, magnez, potas, chrom, witaminy z grupy B, tłuszcze nasycone i kwasy tłuszczowe trans oraz błonnik;
- długotrwały stres;
- zakwaszenie organizmu;
- choroby przewlekłe.

Krzem, jako pierwiastek, występuje w przyrodzie dość często. Najbardziej znane naturalne źródła krzemu:

- kwasy tłuszczowe omega-6;
- źródlane wody mineralne;
- warzywa: ogórki, buraki, szpinak, marchew, biała cebula, kapusta, pasternak, kukurydza, fasola, czosnek, szczypior, rzodkiewka;
- owoce: daktyle, banany, truskawki, jabłka oraz owoce suszone;
- zboża: brązowy ryż i otręby ryżowe; owies, otręby owsiane i pszenne, jęczmień, kasza gryczana;
- rośliny strączkowe: soczewica, soja, mączka sojowa;
- zioła: liść pokrzywy zwyczajnej, skrzyp polny, kłącze perzu, rdest ptasi, przywrotnik, miodunka plamista, poziewnik, przytulia czepna, ogórecznik, dziewanna, żywokost, kolendra, kozieradka, bambus, liść podbiału;
- migdały, orzechy;
- mleko i produkty mleczne;
- mleczko pszczele;
- owoce morza.

Sama dieta może okazać się niewystarczająca z uwagi na coraz gorszą jakość naszej żywności. Dlatego często stosuje się suplementację, szczególnie w przypadku:

- niezdrowego stylu życia (przewlekły stres, niewłaściwe odżywianie, zatrucie toksynami środowiskowymi);
- dzieci, kobiet, osób starszych i przewlekle chorych;
- pacjentom po złamaniach i zabiegach chirurgicznych na kościach;
- w profilaktyce miażdżycy. AS

Żadna terapia naturalna ani suplementacja nie zastępuje porady i leczenia u specjalisty, może stanowić jedynie uzupełnienie terapii konwencjonalnych. Alergicy oraz kobiety w ciąży i karmiące mogą stosować zioła i suplementy po konsultacji z lekarzem.

eprasa.pl 64f209eb16

Renta wdowia od 2025 r.

W dniu 1 stycznia 2025 r. weszła w życie nowelizacja z 26 lipca 2024 r. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw, która wprowadza do polskiego prawa tzw. rentę wdowią. Wnioski o rentę wdowią na druku ERWD można składać od 1 stycznia 2025 r. Renta wdowia nie jest odrębnym, nowym świadczeniem. Potoczną nazwą „renta wdowia" określa się koncepcję wypłaty wdowie lub wdowcowi uprawnionemu do emerytury lub renty świadczenia przysługującego wdowcowi lub wdowie z własnego ubezpieczenia emerytalno-rentowego i drugiego świadczenia (a raczej jego części) po zmarłym małżonku. Aby uzyskać tzw. rentę wdowią trzeba będzie złożyć wniosek. Wzór wniosku został opublikowany na stronie internetowej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Wdowa lub wdowiec może (co do zasady) wybrać jeden z dwóch wariantów wypłaty przez ZUS renty wdowiej: Wariant 1: 100% renty rodzinnej oraz 15% własnego świadczenia albo Wariant 2: 100% własnego świadczenia oraz 15% renty rodzinnej. Co ważne wybór wariantu będzie zależał od decyzji wnioskodawcy lub od możliwości dokonania wyboru przez instytucję emerytalno-rentową, która na prośbę seniora podejmie najkorzystniejszą decyzję. Aby decyzję za wnioskodawcę podjął ZUS, we wniosku, w punkcie dotyczącym wysokości świadczenia, należy zaznaczyć wybór wyższego świadczenia. Jeśli dana osoba ma prawo do świadczeń z ZUS oraz z innej instytucji emerytalnej lub rentowej, to ZUS (działając w toku rozpoznawania wniosku o rentę wdowią ERWD) najpierw potwierdzi prawo tej osoby do łącznej wypłaty świadczeń, a potem każda z tych instytucji będzie odrębnie wypłacała świadczenie, za które odpowiada. ZUS dane wdowy lub wdowca z tych innych instytucji rentowych pobierze we własnym zakresie. Zgodnie z uchwalonymi przez Sejm i Senat przepisami, nie każdy wdowiec i wdowa będą mieli prawo do renty wdowiej. Będą musieli spełnić warunki określone w art. 95a ustawy o FUS, art. 33a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, tj.: 1) osiągnięcie wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych; 2) pozostawanie we wspólności małżeńskiej do dnia śmierci małżonka; 3) nabycie prawa do renty rodzinnej po zmarłym małżonku nie wcześniej niż 5 lat przed osiągnięciem wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Renta wdowia zostanie zabrana (jej wypłata ustanie) z dniem poprzedzającym dzień zawarcia nowego związku małżeńskiego przez osobę uprawnioną. Aby ZUS przyznał tzw. rentę wdowią trzeba złożyć wniosek na druku ERWD. Wzór tego wniosku ZUS udostępnił na swojej stronie zus.pl, a także we wszystkich oddziałach ZUS – od 1 stycznia 2025 r. Ponadto wzór tego wniosku w formie elektronicznej jest dostępny na Platformie Usług Elektronicznych (PUE) / eZUS. Można złożyć wniosek ERWD (w formie papierowej) w placówce ZUS i uzyskać na kopii wniosku potwierdzenie jego złożenia. Można też wysłać wniosek pocztą (tu najlepiej za potwierdzeniem odbioru). Można również złożyć wniosek elektronicznie na Platformie Usług Elektronicznych (PUE) / eZUS. ZUS informuje, że gdy wdowa lub wdowiec ma już przyznane prawo do renty rodzinnej oraz do własnego świadczenia, to do wniosku ERWD o ustalenie zbiegu świadczeń z rentą rodzinną nie musi dołączać żadnych dokumentów.

Ale gdy wdowa lub wdowiec nie ma dotąd złożonego wniosku o rentę rodzinną lub własne świadczenie (np. emeryturę) to musi taki wniosek złożyć i przejść całą dalszą procedurę przyznawania tego świadczenia, by móc później się ubiegać o tzw. rentę wdowią.

Wypełnić wniosek może osoba, która łącznie spełnia następujące warunki: jest w wieku emerytalnym (ma 60 lat, jeśli jest kobietą lub 65 lat, jeśli jest mężczyzną), jest kobietą, prawo do renty rodzinnej po zmarłym małżonku nabyła nie wcześniej niż w dniu ukończenia 55 lat, a jeśli jest mężczyzną, nabył to prawo nie wcześniej niż w dniu ukończenia 60 lat, pozostaje we wspólności małżeńskiej do dnia śmierci małżonka (wspólne zamieszkiwanie lub prowadzenie wspólnego gospodarstwa domowego lub połączenie innego rodzaju więziami), nie pozostaje obecnie w związku małżeńskim. Limit renty wdowiej to trzykrotność najniższej emerytury.

Źródło: Podstawa prawna: ustawa z 26 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw - podpisana przez Prezydenta RP w dniu 9 sierpnia 2024 r., opublikowana w Dzienniku Ustaw z 16 sierpnia 2024 r., poz. 1243.

Wybierasz się w czasie ferii poza granice Polski? Złóż wniosek EKUZ

Lada dzień w Polsce rozpoczną się zimowe ferie. Wiele osób zechce skorzystać z zimowych atrakcji na miejscu, a część zapewne zdecyduje się na wypoczynek poza granicami Polski. W takich wypadkach trzeba pamiętać o wyrobieniu europejskiej karty ubezpieczenia zdrowotnego. Jej brak może słono kosztować. Karta potwierdza prawo do leczenia w czasie wyjazdów do większości krajów europejskich. Są to kraje Unii Europejskiej, Islandia, Liechtenstein, Norwegia, Szwajcaria, Wielka Brytania, a także francuskie, portugalskie i hiszpańskie terytoria zamorskie. Za wydanie karty EKUZ nie trzeba płacić. Należy pamiętać, że jej posiadanie pozwala korzystać z praw wynikających z przepisów państwa pobytu na tych samych warunkach, co ubezpieczeni w tym państwie. Oznacza to, że jeżeli np. w danym kraju istnieje obowiązek ponoszenia części kosztów leczenia przez ubezpieczonego, to koszty te trzeba będzie ponieść. Wybierając się zagranicę warto więc wiedzieć, czego można się spodziewać i na jakie bezpłatne świadczenia można będzie w razie potrzeby liczyć. Choć co do zasady koszty leczenia na podstawie EKUZ są rozliczane między odpowiednimi instytucjami, należy być przygotowanym na to, że może zajść potrzeba pokrycia na miejscu kosztów leczenia i dopiero po powrocie do kraju będzie możliwe złożenie wniosku o refundację. Wniosek o wydanie karty EKUZ można złożyć w oddziale NFZ, wysłać e-mailem lub pocztą tradycyjną, przez elektroniczną skrzynkę podawczą (ePUAP), przez Internetowe Konto Pacjenta lub w aplikacji mojeIKP Karta może mieć różny termin ważności, który wynosi od 2 miesięcy do 20 lat. Jest on zależny od wieku i sytuacji ubezpieczonego.

Źródło: Infor.pl

Opracowała: mgr Ela Góra-Brzegowska

eprasa.pl 64f209eb16

HVIEZDY O NÁS

VODNÁR (21.1. - 19.2.)

Tento mesiac sa budete cítiť vo svojom živle. Sústreďte sa na dosahovanie cieľov a plánovanie budúcnosti. Zamerajte sa pri tom na také ciele, ktoré vám prinesú do života pokoj a stabilitu. Vo vzťahoch vás čakajú chvíle pohody a harmónie, ktoré vám prinesú elán do života.

RYBY (20.2. - 20.3.)

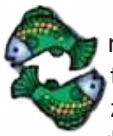

Je to pre vás výborný začiatok roka. V práci sa vám podarí dotiahnuť dôležité projekty. Nezabúdajte si nájsť čas aj na rodinu a blízkych, ktorí to ocenia. Doprajte si dostatok spánku a venujte pozornosť zdravému životnému štýlu.

BARAN (21.3. - 20.4.)

Čaká vás pekný a pozitívny začiatok roka. Môžu sa síce objaviť nejaké situácie, ktoré narušia harmóniu, ale ich zvládnete. V práci sa môžu vyskytnúť prekážky, ale s vytrvalosťou ich prekonáte. Vo vzťahoch nekonajte unáhlene a vždy si vypočujte argumenty druhej strany.

BÝK (21.4. - 21.5.)

Fyzickú zdatnosť si udržíte pravidelným cvičením a relaxáciou. Pridajte k tomu aj saunovanie a otužovanie, pomôže vám to v upevnení zdravia a vyvarovaniu sa ochorení. Rozhodujte sa zodpovedne vo veci finančných investícií, aby ste cítili stabilitu.

BLÍŽENCI (22.5. - 21.6.)

Postarajte sa o svoje zdravie. Podrobte sa preventívnym prehliadkam. Pomôžu vám zistiť nielen to, ako na tom ste, ale odhalia aj vážnejšie ochorenia, ktoré na vás môžu číhať v neskorších mesiacoch tohto roka.

RAK (22.6. - 22.7.)

Dajte sa do práce na plné obrátky. Nové informácie a zručnosti vám otvoria dvere k novým možnostiam. Ľúbostné vzťahy sa vám zdá, že máte vyriešené, ale môže sa objaviť stará láska a tá obráti váš svet na ruby.

LEV (23.7. - 23.8.)

V práci síce pocítite uznanie za svoje úsilie, čo vás motivuje k ďalším výkonom, ale môžete myslieť na zmenu. Nové uplatnenie by mohlo prispieť k zlepšeniu domáceho rozpočtu. Starajte sa aj o svoje zdravie, aby ste predišli ochoreniam, ktoré najmä v zimnom období sú dosť časté.

PANNA (24.8. - 23.9.)

V oblasti vzťahov sa posilní dôvera a porozumenie. V rámci prevencie starajte sa o zdravie to fyzické, ale i to psychické, aby bolo stabilné. V práci si neberte na seba veľa povinností, aby ste toho nemali príliš veľa.

VÁHY (24.9. - 23.10.)

Na začiatku roka je dobrý čas na premýšľanie o svojich cieľoch a zámeroch. V osobnom živote sa vyhnite konfliktom a snažte sa o kompromisy. V pracovnom nasadení vydržte, aj keď sa nájdu neprajníci, ktorí vám budú strpčovať život.

ŠKORPIÓN (24.10. - 22.11.)

Vďaka pravidelnému športovaniu a primeranej strave si viete zadovážiť zdravé fungovanie v každodennom živote. V súkromí sa vyhýbajte konfliktom a snažte sa o kompromisy, avšak iba do zdravej miery. Niekedy je lepšie dupnúť si nohou a povedať svoj názor.

STRELEC (23.11. - 21.12.)

Nie všetko pôjde tak, ako by ste si priali. V polovici mesiaca vás zasiahne správa, ktorá otrasie vašim životom. Nebude to jednoduché, no s pomocou blízkych to zvládnete. Pokoj nájdete v knihách a hudbe.

KOZOROŽEC (22.12. - 20.1.)

V práci alebo v osobnom živote, dôkladne zvážte všetky možnosti predtým, než urobíte závery. V láske prídu vášnivé chvíle, no budú potrebné aj kompromisy. Pre udržanie kondície vytvorte si priestor pre športové a oddychové aktivity.

NÁŠ TEST

STE PREDURČENÁ NA ÚSPECH?

1. Máte možnosť ísť do Francúzska na kurz varenia s najlepšími európskymi šéfkuchármi. Čo na to poviete?
a) Veci mám zbalené a som na ceste.
b) Vďaka, budem sa učiť sama.
c) Radšej pôjdem do francúzskej reštaurácie.
2. Na ktorý z týchto inzerátov by ste odpovedali?
a) Slobodný muž hľadá ženu na spoločné zdieľanie radostných chvíľ.
b) Romantický rytier sa chce podeliť o srdce a dušu s podobne založenou ženou.
c) Slobodný, na kariéru zameraný muž hľadá ženu s rovnakým cieľom.
3. Čo urobíte, ak viete, že v práci by ste zvládli viac?
a) Navrhnete vášmu nadriadenému, aby vám dal viac povinností.
b) Využijete zvyšný čas na e-maily priateľom.
c) Urobíte prácu navyše a budete dúfať, že to ocenia.
4. Potrebujete vylepšiť vzhľad. Čo podniknete?
a) Navštívite kadernícky salón.
b) Pôjdete na týždeň do kúpeľov, aby ste si naladili myseľ a telo.
c) Podstúpite premenu v najlepšom kozmetickom salóne v meste.
5. Vždy ste chceli napísať knihu, preto:
a) Poviete každému o svojom nápade.
b) Tajne budete pracovať na svojom nápade a počkáte, kým nadíde správny čas na jeho realizáciu.
c) Spravíte si na internete prieskum o tom, ako knihu vydať.
6. Ktorá z týchto fráz tvorí väčšiu časť vášho slovníka?
a) „Urobila som...“
b) „Práve idem...“
c) „Mala by som...“
7. Kde dúfate, že stretnete toho pravého?
a) Vo večernej škole.
b) Na internete.
c) V nákupnom stredisku.

eprasa.pl 64f209eb16

8. Keď máte voľnú chvíľu, čo obyčajne robievate?
a) Surfujete po internete.
b) Snívate.
c) Pripravujete si týždenný harmonogram.

Bodovanie
1. a) 7, b) 5, c) 3.
2. a) 3, b) 5, c) 7.
3. a) 7, b) 3, c) 5.
4. a) 3, b) 7, c) 5.
5. a) 3, b) 5, c) 7.
6. a) 7, b) 5, c) 3.
7. a) 7, b) 5, c) 3.
8. a) 5, b) 3, c) 7.

VYHODNOTENIE:

56 bodov a viac

Sršíte sebavedomím a energiou – pracujete na plný výkon. Najprv poďakujte rodičom za svoj pozitívny prístup k životu. Vždy vám hovorievali, že dosiahnete všetko, čo si zaumienite, a mali pravdu! Či si hľadáte muža svojich snov, pracujete v kariére, robíte to bez strachu. Len si určite vyhraďte nejaký čas na oddych. Keď sa raz za čas nadýchnete, budete schopná čeliť novým situáciám s obnoveným elánom – a budete stopercentne úspešná!

40 až 55 bodov

Väčšinou máte dostatok sebadôvery na to, aby ste sa pokúsili dosiahnuť svoje ciele, najmä v osobnom živote. Ale čo sa týka kariéry, máte tam zopár slabých miest. Možno ste strávili väčšinu času v úlohe matky a nemyslíte si, že by ste mohli budovať kariéru. Potrebujete pochopiť, že máte bohaté životné skúsenosti, z ktorých môžete čerpať, a ste dostatočne schopná nájsť si prácu alebo v nej napredovať. Urobte si zoznam všetkého, čo ste v živote dosiahli, a uvidíte, že kľúč k úspechu už máte vo svojich rukách.

39 bodov a menej

Úspech máte na dosah, ale nerobíte všetko preto, aby ste ho dosiahli. Váš problém, nie je lenivosť – je to strach. Ak si chcete splniť sny, musíte riskovať a odhaliť svoju skutočnú osobnosť. Znamená to vystaviť sa riziku a zároveň sa zbaviť neistoty. Ste úžasná, bystrá, vtipná a srdečná. Verte si! Máte všetko potrebné, aby ste si splnili sny.

AKO JE TO SPRÁVNE?

Milí čitatelia, často sa pýtate na správny preklad slov, preto sme sa rozhodli, že na vašu žiadosť budeme uverejňovať niektoré poľské a slovenské frázy a slová, ktoré sa využívajú v oblasti administratívy, stavebníctva, poľnohospodárstva, reklamy, dopravy a spojov, ekonómie, turistiky a tiež zradné slová.

V POĽŠTINE:	V SLOVENČINE:
nominalna stopa procentowa	nominálna úroková miera
normalizacja jednostek miar i wag	normovanie jednotiek mier a váh
obarczyć kogoś wina	obviniť
obciążenie prawa własności	zaťaženie vlastníckeho práva
podatek obejmuje wszystkie osoby fizyczne	daň sa vťahuje na všetky fyzické osoby
izba obrachunkowa	kontrolná komora
ponosić trwałe skutki obrażeń	znášať trvalé následky zranenia
uprawniony do nabycia	oprávnený nadobúdať
negatywny stereotyp myślowy	negatívny myšlienkový stereotyp
mowa nienawiści	nenávistný prejav

- Dnes ráno u nás sused zvonil o 02.30 hod.! Chápete to?
- O pol tretej ráno!!!
- Našťastie som ešte nespal, pretože som trénoval na bubnoch...

***

Drahý, naše deti sú už veľké. Budeme si musieť dávať trochu pozor a nehovoriť pred nimi otvorene. Začínajú už kadečomu rozumieť a kladú potom nepríjemné otázky.
- Aké napríklad?
- Napríklad prečo som sa za teba vydala.

***

Podnikateľ sa sťažuje:
- Ten daňový kontrolór sa nedá podplatiť!
- On je taký poctivý?
- Nie... veľa pýta.

***

- Mama, napuchol mi prst.
- Ako vieš?
- Nevojde mi do nosovej dierky.

***

Na vojenskom cvičení začalo husto pršať. Plukovník hovorí:
- Vojak Vetvička, skočte sa pozrieť do môjho auta, či tam nemám pršiplášť!

Po štvrť hodine sa vracia udýchaný Vetvička:
- Pán plukovník, pršiplášť v aute máte!

***

Duchovia sa rozprávajú na cintoríne, keď sa tu zrazu jeden posťažuje:
- Už mi tí špiritisti lezú pekne na nervy. Vždy, keď sme v najlepšom, začnú niekoho z nás vyvolávať.

***

Pani učiteľka:
- Janko prečo sa hlásiš?
Janko:
- Nie, pani učiteľka, ja si iba fotím podpazušie.

***

Príde babka k lekárovi: - Pán doktor, túto noc sa mi zase nič nesnívalo!
- Prečo?
- Neviem. Ale celú noc som preto ani oka nezažmúrila!

***

Pani nadáva predavačovi:
- Čo ste mi to predal? To nie je žiadny prášok proti molám, veď oni si na ňom pochutnávajú.
- No, žerú prášok a šatom dajú pokoj.

eprasa.pl 64f209eb16

Fašiangy na Slovensku

Fašiangy začínajú na Troch kráľov a končia Popolcovou stredou. Je to obdobie radosti i veselosti, kedy sa ľudia radujú, zabávajú, hodujú a pripravujú na nasledujúce pôstne obdobie. Tento čas je spojený s mnohými tradíciami, ako sú fašiangové masky, sprievody, tance, plesy a rôzne zvykoslovné podujatia.

Na Slovensku sú fašiangy známe rôznymi zvykmi a tradíciami, ktoré sa líšia podľa regiónu. Jedným z najvýraznejších znakov fašiangov je fašiangová maska. Tento symbol je spojený s ochranou pred zlými duchmi a s vyháňaním zimy. V rôznych oblastiach Slovenska sa organizujú fašiangové sprievody, kde miestni obyvatelia prechádzajú ulicami v pestrých maskách a kostýmoch, tancujú a spievajú.

V niektorých regiónoch sú fašiangy spojené s tzv. „fašiangovými obchôdzkami“, pri ktorých skupiny maskovaných účastníkov obchádzajú domy a vyžadujú si od domácich občerstvenie a peniaze na podporu svojich aktivít. Za najstaršie sa považujú fašiangové masky, ktoré znázorňovali rôzne zvieratá. Najčastejšia to bola maska turoňa, kozy, medveďa a koňa.

Fašiangy vrcholia posledný týždeň pred veľkonočným pôstom, počas ktorého chodia maskované družiny so spevom po dedine a vystrájajú všelijaké kúsky. Symbolom konca fašiangov je pochovávanie basy, ktoré sa konalo na poslednej fašiangovej zábave, čo zvestovalo zákaz zábav počas nasledujúceho pôstu. Spomínané zvyky sa udržiavajú vďaka folklórnym súborom, ktoré ich prezentujú širokej verejnosti.

V tom čase sa organizovali aj zabíjačky, priadky, plesy a svadby. Medzi typické zabíjačkové špeciality patria klobásy, jaternice a tlačenky, paštéty, slanina a oškvarky, ale tiež jazyk alebo bôčik. Tradičnými jedlami tohto obdobia boli fánky, šišky, pampúchy, rôzne záviny. V jednotlivých regiónoch Slovenska majú rozličné názvy a aj zvyky, ale jedno majú spoločné a tým je veselica. Ľudové piesne a tance boli bohatým odrazom tohto obdobia a prenášali sa z generácie na generáciu.

V mestách sa zasa toto obdobie vyznačovalo tiež zábavami, ktoré organizovali cechy. Každý cech mal svoje tradície a s nimi sa predvádzal. Usporadúvali súťažné hry, obradne prijímali učňov medzi tovarišov, volili nových cechmajstrov. Išlo o veselé programy. Po zániku cechov, v mestách sa toto obdobie vyznačovalo plesmi a zábavami. ■

ŽIVOT

MIESIĘCZNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ADRES REDAKCJI:
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7/7, tel. +48 12 633 36 88
e-mail: zivot@tsp.org.pl, www.tsp.org.pl

WYDAWCA:
TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE,
ZARZĄD GŁÓWNY
SPOLOK SLOVÁKOV V POĽSKU, ÚSTREDNÝ VÝBOR
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7
tel. +48 12 632 66 04, +48 12 634 11 27
e-mail: zg@tsp.org.pl

Zespół: redaktor naczelny: Agáta Jendžejčíková
redaktorzy:
Milica Majeriková-Molitoris, Grażyna Falatová

Społeczne kolegium doradcze:
Łucja Kościelak, Marián Smondek,
Božena Bryjová, Mária Kačmarčíková, František Paciga,
Dominik Surma, Anna Krištofeková,
Silvia Plučinská, Ján Bašisty, Ľudomír Molitoris,
Ján a Irena Kašickí, Žofia Fifanská

Skład: Redakcja Život

Łamanie i druk: Drukarnia TSP
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7

WARUNKI PRENUMERATY:
Prenumeratę na kraj i za granicę przyjmuje
Zarząd Główny w Krakowie gotówką
lub na konto: BNP PARIBAS
27 1600 1462 1836 1842 2000 0001
IBAN: PL 27 1600 1462 1836 1842 2000 0001
SWIFT: PPABPLPK
z dopiskiem: Prenumerata czasopisma Život za rok...

Płacąc za prenumeratę czasopisma za pośrednictwem poczty należy doliczyć odpowiednią opłatę pocztową.

Prenumeratę czasopisma można zacząć w każdej chwili.

Prenumerata w formie elektronicznej:
portal **eprasa.pl**, **link:** http://eprasa.pl/news/život
Koszt: miesięcznie – 6,00 zł; rocznie – 72 zł

CENY PRENUMERATY 2025

DLA KÓŁ I ODDZIAŁÓW TOWARZYSTWA:
1 miesiąc: 6,00 zł, półrocznie: 36,00 zł, rocznie: 72,00 zł

INDYWIDUALNA:
krajowa, łącznie z opłatą za wysyłkę wynosi: 1 miesiąc **11,60 zł**, półrocznie **69,60 zł**, rocznie **139,20 zł**
zagraniczna, łącznie z opłatą za wysyłkę wynosi: na Słowację: **12,00 zł** – rocznie **144,00 zł**
do Europy (w tym Czechy): 21,00 zł – rocznie: **252,00 zł**
do USA i Kanady: pocztą lotniczą 22,00 zł – rocznie: **264,00 zł**

Niezamówionych tekstów, rysunków i fotografii redakcja nie zwraca i zastrzega sobie prawo skrótów oraz zmian treści nadesłanych tekstów. Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z poglądami redakcji. Za niezamówione teksty redakcja nie płaci honorariów autorskich.

Nakład 1900 egz.

PL ISSN 0514-0188

ZREALIZOWANO DZIĘKI DOTACJI MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI

„PUBLIKACJA WYRAŻA JEDYNIE POGLĄDY AUTORA/ÓW I NIE MOŻE BYĆ UTOŻSAMIANA Z OFICJALNYM STANOWISKIEM MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI.”

„PUBLIKÁCIA VYJADRUJE IBA NÁZORY AUTORA/OV A NEMÔŽE BYŤ STOTOŽŇOVANÁ S OFICIÁLNYM POSTOJOM MINISTRA VNÚTRA A ADMINISTRATÍVY.”

eprasa.pl 64f209eb16